

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din, Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23, Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, petek 23. junija 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Beseda slovenskega trgovstva

Sijajen potek 19. občnega zbora Zveze trgovskih združenj Velik programatični govor predsednika Staneta Vidmarja

Vrste slovenskega trgovstva se vedno bolj konsolidirajo in solidarnost ter enotnost slovenskih trgovcev sta vedno močnejši. Zlasti po reorganizaciji Zveze, po sprejemu novih pravil in po reorganizaciji zveznega tajništva se to kar vidno opaža. To je tudi v polni meri dokazal nedeljski občni zbor Zveze v Murski Soboti. Ze zunanja slika občnega zbora je bila odlična. Udeležba polnoštevilna, vse debate stvarne in izvedene v duhu najbolj vzorne harmonije, prav tako pa tudi vsi sklepi soglasni. To je bila prva značilnost nedeljskega občnega zbora in sobotne konference. Ta značilnost je bila še posebej poudarjena po lepem sodelovanju, ki veže Zvezo ter Zbornico za TOI. Vsaka teh naših najvišjih organizacij ima svoje naloge, obe pa družijo isti cilj in obe spaja ista volja za zboljšanje slovenskega gospodarstva.

Ta lepa solidarnost, ki preveva vrste slovenskega trgovstva, pa nikakor ni le naključje, temveč logična posledica istih težav vsega trgovstva in skupnega programa, pod čigar zastavo je organizirano slovensko trgovstvo.

Ta program je podrobno formuliral in ga raztolmačil tudi za širšo javnost predsednik Stane Vidmar

v svojem predsedstvenem poročilu. V tem svojem govoru je navedel vse glavne potrebe in zahteve trgovskega stanu, a tudi slovenskega gospodarstva. Njegov govor pa je bil tudi dokaz, da je slovensko trgovstvo svoje zahteve celotno podredilo interesom vsega slovenskega in tudi jugoslovanskega gospodarstva. Ozki stanovski interesi ali celo še ožji osebni interesi ne morejo narekovati stališča slovenskemu trgovstvu o javnih vprašanjih.

Govor predsednika Vidmarja pa je bil še nekaj več. Bil je govor, ki je v dovršeni obliki navedel vse, kar je temelj slovenskega gospodarskega programa. Naj bi čitala slovenska javnost, zlasti pa odločujoči činitelji v Beogradu ta govor z vso pozornostjo in naj bi v njem povedane misli tudi upoštevali, pa bomo hitro doživeli močan razmah v našem gospodarskem življenju.

Občni zbor Zveze seveda ni prinesel nobene senzacionalnosti, a to je tudi nemogoče, ker senzacionalnost vnašajo v naše gospodarsko življenje le oni, ki njegovih potreb ne poznajo ali jih celo poznati nečejo. Dobro gospodarstvo se razvija solidno in po preizkušnih pravilih in za takšno gospo-

darstvo je tudi slovensko trgovstvo, kateremu je postala solidnost že davno veljavna tradicija. Senzacionalnost se v našem gospodarstvu občuti le v napakah, ki se delajo nad gospodarstvom in te napake so v resnici dostikrat tako velike, da so naravnost senzacionalne. Vzrok več, da bi se že enkrat nehale.

Občni zbor Zveze je bil zbor gospodarskih ljudi, ki vedo, kaj hočejo, ki imajo jasno začrtan program. Bil pa je tudi zbor vestnih in odločnih delavcev, kar je dokazala debata in kar je dokazal tudi referat tajnika dr. Pustiška.

Posebno obeležje pa je dala občnemu zboru okoliščina, da je bil v Murski Soboti, ob otvoritvi Prekmurskega tedna. Nad vse razveseljive dokaze napredka našega Prekmurja je pokazal Prekmurski teden in zato je bil tudi občni zbor Zveze popolnoma v ozračju vstajajoče narodne sile.

Zato bo tudi vtis iz občnega zbora v Murski Soboti ostal vsem udeležencem v posebno dragem in lepem spominu. Osveženo in moralno okrepljeno se je vrnilo trgovstvo z občnega zbora v Murski Soboti in zato bo svoje pravice in pravice slovenskega gospodarstva branilo še z večjo doslednostjo in še z večjo odločnostjo.

mnenje vseh pa je bilo, da nikakor ni dopustno, da bi obrtniki, ki so odprli trgovino na podlagi § 19. točke 4. obrtnega zakona in brez trgovske naobrazbe, imeli vajence, ker oni tem ne morejo dati nobene trgovsko-strokovne naobrazbe.

Dr. Pless je poročal, da so na anketi glede novelizacije obrtnega zakona zahtevale zbornice za vajence 3 letno učno dobo in nato po

učni dobi izpit. Obrtniki, ki hočejo odpreti trgovino pa morajo najprej dokazati 5 let samostojnega dela in se izkazati z enim letom trgovske prakse in dobe potem obrtni list le za tisto stroko, ki je njih obrtu sorodna.

Zbor je nato na predlog predsednika Vidmarja sklenil, da se v celoti pridružuje stališču zbornic.

Pomanjkanje surovin in zastojev v industriji

Združenje v Mariboru je poslalo tri predloge, ki so posebne važnosti za vse slovensko gospodarstvo, saj je od njih naravnost odvisna industrializacija Slovenije in s tem zaposlitev njenega ljudskega prirastka.

V prvem predlogu poudarja združenje: v Mariboru, ki je danes eno najmočnejših industrijskih središč v državi, tekstilne industrije ne morejo več efektuirati naročil, ker ne dobe surovin, zlasti bombaža. Ta se uvaža večinoma iz neklerinskih držav in se mora zato plačevati v devizah, ki jih pa nimamo, ker je večinoma ves naš izvoz usmerjen v klirinške države. Tovarne morajo zato reducirati obrate, kar povzroča brezposelnost.

Zato naj občni zbor Zveze zahteva čimprej pomoč, da se bodo industriji redno dobavljale surovine in zlasti bombaž in da bodo mogle tekstilne tvornice nemoteno obratovati.

Drugi predlog mariborskega združenja velja begu industrije iz Slovenije. Ta beg je nastal deloma zaradi pomanjkanja surovin, v glavnem pa zaradi mnogo previsokih samoupravnih davščin.

Zveza trg. združenj naj zato z vsemi silami dela na to, da se avtonomna bremena znižajo ter v vsej državi vsaj do neke mere izenačijo, da ne bo delavsko ljudstvo, zlasti v Sloveniji, nezaposleno in popolnoma obubožalo.

Odpravi gospodarskega zastoja v Sloveniji je namenjen tretji predlog. Ta zastoj se je začel v septembru lanskega leta zaradi velike politične napetosti in negotovosti, da je prenehala vsaka iniciativnost v gospodarstvu. Vse prebivalstvo se omejuje le na najnujnejše potrebe in vsa trgovina je zato zastala. Ta zastoj v vsem gospodarstvu se mora upoštevati tudi pri odmeri davkov in naj Zveza stori v ta namen potrebne korake.

Nabavljalne zadruge drž. nameščencev

sprejemajo kot svoje člane tudi konsumente, ki niso državni ali samoupravni nameščenci. Združenje za Celje, Gornji grad in Smarje pri Jelšah opozarja zato, da so s tem nabavljalne zadruge prekršile svoj delokrog. S tem pa delajo tudi veliko skrb trgovini, ki izgublja na ta način svoje odjemalce. Trgovini se manjša zaslužek in s tem pada tudi davčna moč trgovcev.

Občni zbor naj zato zahteva, da plačujejo v bodoče nabavljalne zadruge prav vse davščine, ki jih morajo plačevati trgovci. Podoben predlog je vložilo tudi združenje v St. Lenartu.

Novelizacija obrtnega zakona

Soglasno je bil sprejet tudi predlog celjskega okoliškega združenja, da se morajo pri novelizaciji obrtnega zakona upoštevati vsi predlogi, ki sta jih predložile Zbornica za TOI in Zveza trg. združenj.

Združenje trgovcev v Konjicah dostavlja k temu predlogu, da se 4. odst. § 19. obrt. zakona v celoti črta. Na vsak način sme dobiti rokodelca, ki izvaja svojo obrt najmanj 5 let, pravico prodajanja samo za lastne izdelke.

Združenje trgovcev v Sv. Lenartu naglašja, da obrtni zakon, zlasti pa še zakon o gospodarskih zadrukah silno škodujeta trgovini in naj se zato spremenita v smislu znanih zahtev trgovstva.

Več predlogov je bilo vloženi proti krošnjarstvu.

Združenje v Sv. Lenartu ugotavlja, da se krošnjarstvo vedno bolj širi. Ze dolga leta se bori trgovstvo za uredbo, s katero bi se krošnjarstvo prepovedalo. A zaman! Sedaj pa se je celo izdal načrt pravilnika, ki je naravnost v zasmeh vsem zahtevam trgovstva.

Združenje v Kranju ugotavlja, da v borbi proti krošnjarstvu ne pomaga niti samopomoč trgovstva, ker niso kontrolni organi združenj upravičeni, da legitimirajo one, ki so brez pravice krošnjari. Edina pomoč je v tem, da se prizna kontrolnim organom združenj uradni značaj.

Favoriziranje banovinske zaloge šolskih knjig

pomeni težko krivico za trgovce. Zato je Združenje v Kranju vložilo predlog, da sklene občni zbor resolucijo, v kateri zahteva, da smejo tudi šolska vodstva svobodno naročati pisarniške in šolske potrebščine po prosti konkurenci in ne le pri banovinski zalogi šolskih knjig.

Davčne zahteve

Davčna bremena so danes pretirana, zlasti pa nerazumljiva zaradi velikega padca kupne moči konsumentov. Posebno težaven pa

Predkonferenca

V lepi kino dvorani mestnega gradu v Murski Soboti je otvoril predsednik Zveze trgovskih združenj Stane Vidmar v soboto ob treh popoldne predkonferenco. Obisk na konferenci je bil odličen, saj so bila zastopana skoraj vsa združenja. Po pozdravu delegatov in gostov je predsednik Vidmar najprej poročal o zadnjem obisku odposlanstva Zveze pri trgovinskem ministru Tomiču v Ljubljani. Poročal je podrobno o vseh vprašanjih, ki jih je navedlo odposlanstvo ter o spomenici, ki jo je izročila g. ministru. Naglasil je, da je pokazal trg. ministru Jevrem Tomiču za vsa vprašanja in za vse zahteve, ki jih je navedla deputacija, veliko razumevanje in da zato tudi upa, da bo g. minister Tomič obljube, ki jih je pri tej priliki odposlanstvu zveze dal, tudi izvršil. Trdno se nadejamo, da ne bomo doživeli takšnega razočaranja, kakor smo ga doživeli po bivšem ministru dr. Vrbančiču.

Nato je predsednik Vidmar sporočil, da bo svoje poročilo podal jutri na občnem zboru.

Predkonferenca je nato takoj prešla na dnevni red. Kot prvi je podal svoje blagajniško poročilo

blagajnik Paul Fabiani.

Apeliral je zlasti na vsa ona združenja, ki svojih obveznosti še niso poravnala, da to čimprej stori. Uspešno delo Zveze je nemogoče, če se mora boriti vedno z denarnimi težavami. Nato je prečital blagajniško poročilo in proračun ter predlagal, da se pobira 3 in pol odstotna doklada kakor lani. Predlog-delegata iz Brežic, da se do-

klada zniža, je bil soglasno odklonjen.

Ker sta člana nadzorstva g. Miloš Oset iz Maribora in g. Jernej Logar kot predsednika združenj v Mariboru oz. Ljubljani-okolici že člana glavnega odbora, je treba na njuno mesto izvoliti dva druga člana. Sprejme se predlog, da se predlaga občnemu zboru naslednja lista: Člani nadzorstva tovari-

Predlogi združenj

Zaradi pomanjkanja prostora nam je popolnoma nemogoče, da bi v celoti podali ves potek predkonference. Omejiti se moramo na to, da podamo le tenor predlogov združenj. Pripomniti pa moramo, da so vsi zborovalci z velikim zanimanjem sodelovali v debati, ki je znova dokazala, da vlada v vrstah slovenskega trgovstva razveseljiva in vzpodbudna enodušnost. Posebno živahna debata se je razvila pri predlogih zaradi bega industrije iz Slovenije, vajenskega vprašanja, obrtnega zakona, maščanske šole in sadnih silosov. Pri mnogih vprašanjih je posegel v debato tudi predsednik Zbornice Ivan Jelačin ter zlasti žel za svoja izvajanja zaradi težav, ki se delajo naši industriji toplo odobravanje. Kakor rečeno je pri debati

• delovala večina delegatov, zlasti aktivno pa delegati: Kostanjšek, Rozman, Senčar, Fazarinc, Vilar, Koren, Ratej, Šumer, Petovar, Kobe, Čeh, Jagodič in drugi. S svojo znano spretnostjo je vodil debato predsednik Stane Vidmar, ki je skrbel, da je ostala debata vedno

si: Jože Verovšek, Ivan Vovk iz Ljubljane in delegat Maribora, ki ga določi Maribor. Namestniki pa Ivan Zumer iz Šoštanja, Janez Cvetič iz Murske Sobotice in Fran Lukas iz Celja.

Predkonferenca je nato po kratkem pozdravu predsednika trgovskega odbora zbornice Albina Smrkolja prešla na

stvarna in da so vsi prišli do besede. Zato je bila tudi debata uspešna in je razčistila vsa vprašanja. O mnogih vprašanjih je dal izčrpana pojasnila in temeljite informacije tajnik dr. Pless ter so mu bili zborovalci za njegova pojasnila odkritosrčno hvaležni.

Skoraj vsi predlogi združenj so bili sprejeti ter so bili nekateri posebej poudarjeni v resoluciji, predloge, ki za resolucijo niso bili primerni, da bo Zvezino predsedništvo rešilo ter napravilo v ta namen potrebne korake.

Vprašanje vajencev

Združenje za mesto Celje je predlagalo, da se dovoljujejo vajenci samo onim trgovcem, ki trajno zaposlujejo vsaj enega pomočnika. To je potrebno zaradi tega, da se ne poveča brezposelnost trgovskih pomočnikov.

Debata pa je pokazala, da vsi delegati niso popolnoma tega mnenja, ker smatrajo, da ima podeželski trgovec, ki je strokovno popolnoma usposoben, na vsak način pravico, da ima vajenca. Soglasno

je položaj trgovca na deželi, ker mu je zaradi krošnjarjev in šušmarstva ostala le še prodaja soli, sladkorja, petroleja in potrebnih, ki dajejo le minimalni zaslužek. Zdrženje v St. Lenartu predlaga zato, da opozori Zvezo finančno oblast na to, posebej pa še zahteva, da se pavšalira pridobnina za male podeželske trgovce.

V zvezi s tem bi se omenili naslednje predloge.

Zdrženje trgovcev za mesto Celje zahteva, da se ne plačuje nobena poština za pisma, ki jih pošiljajo sodišča in uradi strankam. Ta pisma so vendar v interesu sodišč in uradov, ne pa strank. Zelo celo pa ne gre, da se mora plačati poleg poštine še kazen.

Zdrženje trgovcev za mesto Celje je nadalje opozorilo, da se plačuje banovinska trošarina v isti višini brez ozira na vrednost blaga. Posledica tega je, da je dostokrat ta trošarina tako visoka, kakor je vredno vse blago. Zveza naj stori potrebne korake, da se banovinska trošarina primerno regulira z ozirom na vrednost blaga.

Zgraditev sadnega silosa v Ptuj

Zdrženje trgovcev v Ptuj opozarja na nujno potrebo, da se zgradi v Ptuj sadni silos, ker je Ptuj središče okraja, ki da na leto nad 1000 vagonov izvrstnega namiznega sadja za izvoz. Ker ni v kraju hladilne shrambe, mnogo sadja propade. Silos naj bi postavil Prizad s pomočjo lokalnih faktorjev.

Predsednik združenja v Ljutomeru g. Vilar zahteva, da se zgradi silos tudi v Ljutomeru.

O silosih se je nato razvila daljša debata, ki je pokazala, da so glede koristnosti silosov, ki bi jih zgradil Prizad, mnenja deljena. Ker je Zbornica za TOI že razposlala o tem vprašanju na vsa združenja vprašalno polo, se sklene, da najprej vsa združenja odgovore na ta vprašanja, nakar bo zavzela Zveza svoje stališče.

Predrage telefonske instalacije

Zdrženje v Litiji opozarja v svojem predlogu, da si mnogi podeželski trgovci ne morejo nabaviti telefonskega aparata, ker so stroški za instalacijo telefona previsoki. Zlasti nezmogljivo je, če je treba napeljati daljši vod. A tudi telefonske takse so previsoke. Pošta naj zato te pristojbine zniža in število telefonskih naročnikov se bo znatno zvišalo. Naj Zveza na to opozori poštno upravo.

Vprašanje meščanskih šol

Daljšo debato je sprožil predlog **Zdrženja v Litiji**, da se priznajo absolventom meščanskih šol pri sprejemanju v drž. dvorazredno trgovsko šolo iste pravice ko absolventom nižjih srednjih šol.

Debata je pokazala, da sedanje meščanske šole trgovcem po deželi popolnoma ustrezajo in da nudi po njih mnenju učencem več ko nižje srednje šole, ker je pouk na meščanskih šolah zaokrožena celota. Splošno se je tudi ugotovilo, da so meščanske šole v zadnjih letih zelo napredovale, ker poučuje sedaj na meščanskih šolah le popolnoma kvalificirano osebje.

Zaposlitev in domovinska pravica trgovcev

Zdrženje trgovcev v Ljubljani je vložilo silno umesten predlog glede zaposlitve tujcev. Kakor znano so morali vsi tujci do 31. maja vložiti prošnje za podaljšanje dovoljenja za bivanje v državi. Se vedno pa zaposlujejo mnoga podjetja tujce, ki niso prav nič potrebni. Opaža pa se tudi, da opravlja v naši državi mnogo tujcev trgovske posle, ne da bi imela davčna oblast te tujce v evidenci. Zato predlaga združenje, da Zveza apelira na bansko upravo, da posveti zaposlitvi tujcev v Slo-

veniji vso pažnjo in da brezpogojno zavrača vse prošnje za bivanje tujim državljanom, če njih bivanje ni v skladu z našimi narodnimi in gospodarskimi interesi.

Občine pa naj zavračajo prošnje za podelitev domovinske pravice tujcem, ker so večinoma te prošnje le špekulativnega značaja in v škodo našim narodnim in državnim interesom.

Drugi predlogi

Zdrženje trgovcev v Kranju opozarja, da se razne organizacije v vedno večjem obsegu poslužujejo šolske mladine za nabiranje raznih prispevkov. Ker je to zelo škodljivo za mladino, naj se to prepove.

Zdrženje trgovcev v Slov. Konjicah je predložilo pomenico, v kateri tehtno utemeljuje potrebo, da se ozkotirna železnica Poljčane—Zreče spremeni v normalno tirno ter podaljša v smeri Vitanje-

Zg. Dolič s priključkom na Dravograd in Celje. Ta podaljšava bi bila tudi velike strategične važnosti, ker bi dobila severna meja železniško zvezo za primer, da bi bila železnica Maribor—Dravograd odrezana.

Isto združenje je nadalje predlagalo, da se uvrsti konjiški okraj k obmejnim okrajem.

S tem so bili predlogi združenj izčrpani.

Predsednik Vidmar je nato predlagal, da se izvoli odbor za resolucije, ki naj na podlagi vseh teh predlogov izdela za skupščino v nedeljno resolucije. Predlaga, da se izvolijo v ta odbor naslednji tovariši: dr. Pless, Senčar, dr. Pustišek, Železnikar, Skaza in Rozman. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Predsednik Stane Vidmar sporoča, da pride v Ljubljano ravnatelj uvoznega urada Poljske, da se poveča uvoz Poljske iz Jugosla-

vije. Zlasti sadje naj bi se v večji meri izvažalo na Poljsko. Prosi vse tovariše, ki bi imeli na tem izvozu interes, da se prijavijo Zvezi, da jih bo mogla povabiti na sestanek z ravnateljem poljskega uvoznega urada.

Pri slučajnostih so bili sprejeti še nekateri manjši predlogi, kakor o potrebi poenostavljenja kolkovanja, kolkovanja kreditnih knjižic ter ožjega sodelovanja s pomožničskimi zbori. Nato je predsednik združenja v Murski Soboti g. Čeh povabil vse udeležence občnega zbora na prijateljski pozdravni večer, ki bo v velikem paviljonu ob 9. zvečer na veseličnem prostoru Prekmurskega tedna.

Ko je še predkonferenca sklenila, da določi kraj prihodnjega občnega zbora glavni odbor, je predsednik Vidmar zaključil v vsakem oziru uspešno predkonferenco.

Slavnostni občni zbor

V nabit polni dvorani mestnega kino-gledališča je otvoril predsednik Stane Vidmar točno ob 9. XIX. redni letni občni zbor Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino. Takoj uvodoma je konstatiral, da je bil zbor sklican pravilno in da je tudi sklepčen. Navzočnih je 96 delegatov ter so zastopana po teh delegatih vsa združenja, razen Zdrženja v Krškem, ki pa je svojo odsotnost opravičilo.

Svojo odsotnost je opravičil tudi podpredsednik Zveze Ferdo Pinter, ki želi zboru popoln uspeh. Občni zbor so nadalje pozdravili Zdrženje trgovcev v Sarajevu in Društvo vletrgovcev in industrialec v Ljubljani.

Za zapisničarja imenuje tajnika dr. Pustiška, za overovatelje zapisnika pa t. Berjaka in Logarja.

Nato je predsednik Vidmar nadaljeval: Naš prvi pozdrav velja našemu kralju Petru II. in vsemu kraljevskemu domu in predlagam, da odpošljemo s skupščine vdanostno brzojavko kralju. Občni zbor je z glasnim odobravanjem pritril temu predlogu. Enako je bil z odobravanjem sprejet predlog, da se pošlje pozdravna brzojavka resornemu ministru g. Tomiču.

Nato je predsednik Vidmar iskreno pozdravil vse delegate in vse zborovalce, zlasti pa:

zastopnika bana in sreskega načelnika dr. Bratino, župana občine, predsednika Prekmurskega tedna in banskega svetnika Ferdinanda Hartner-

ja, kateremu se še posebej zahvaljuje za veliko gostoljubje ter mu čestita tudi k velikemu uspehu Prekmurskega tedna ter velikemu napredku, ki ga povsod kaže Murska Sobota.

Pozdravlja zastopnika častite duhovščine župnika Vojkovića,

banskega svetnika Bajleca, zastopnika Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani g. Antona Verbiča,

zastopnika Društva trg. potnikov in zastopnikov predsednika Kreka.

Prav posebno pa pozdravlja številne zastopnike Zbornice za TOI, predsednika Ivana Jelačina, predsednika trg. odseka Albina Smrkolja, gen. tajnika Ivana Mohoriča in našega prijatelja dr. Plessa.

Pozdravlja nadalje zastopnike tiska, katere prosi, da tudi v bodoče podpirajo težnje trgovcev in potrebe našega narodnega gospodarstva.

Končno pa pozdravlja s posebno iskrenostjo predstavnika soboškega trgovskega združenja, vedno agilnega predsednika Čeha, ki je živ vzgled, kako more vztrajna volja premagati vse težave in doseči uspehe. Vse goste so pozdravljali zborovalci z glasnimi vzkliki.

Pozdravi gostov

Kot prvi se je zahvalil za pozdrave okrajni načelnik dr. Bratina. G. ban dr. Natlačen, ki je žal zadržan, da bi se udeležil današnjega občnega zbora, mu je

poveril nalogo, da ga zastopa na občnem zboru in da zbranimu trgovstvu zagotovi, da bo vedno podpiral težnje trgovstva. Želi zboru najlepše uspehe.

Zupan Ferdinand Hartner se zahvaljuje za pozdrave ter naglašja, da mu bo dal današnji občni zbor pobudo za nadaljnje delo. Kot župan pozdravlja zbor ter se zahvaljuje, da si je Zveza izbrala za kraj svojega občnega zbora Mursko Soboto. S tem je dala krepko oporo Murski Soboti in vsem nam, da smo si upali prirediti Prekmurski teden, ki naj da najširši javnosti priliko, da vidi, kaj hoče Prekmurje in kaj potrebuje, da bo moglo kot sestavni del naše ljube domovine napredovati in se razvijati. Še enkrat pozdravlja vse zborovalce kar najprisrčneje in želi, da bi se vračali domov z najlepšimi spomini na Prekmurje, na ta lepi del naše ljube domovine. Želi, da se prepričajo, da je Prekmurje tudi vredno podpore.

V imenu Zbornice za TOI se zahvaljuje za pozdrave predsednik njenega trgovskega odseka g. Albin Smrkolj ter želi zboru popoln uspeh. Zagotavlja, da bo zbornica vedno, kakor doslej podpirala delo Zveze in da bo vse njene predloge in pobude skušala uresničiti.

Vsem gostom se je za pozdravne besede toplo zahvalil predsednik Vidmar, zlasti pa še zbornici in njenim strokovnjakom za vso podporo, ki jo je izkazovala zvezi zbornica. Nato je podal naslednje svoje predsedniško poročilo.

Poročilo predsednika Staneta Vidmarja

Na svojih rednih skupščinah razpravljamo običajno o poslovanju preteklega leta, polagamo obračun dela in ugotavljamo smernice za bodoče delo. V svoji bilanci opravljenega dela upoštevamo vedno tudi razmere, v katerih se je naše delovanje razvijalo.

Razmere v preteklem letu so bile pač več kot neugodne za razvoj trgovine. Napetost ozračja v vsej Evropi, težke krize in zapletljaji, neprestana vojna nevarnost, mrzlične vojne priprave velikih držav in velike spremembe zemljevida srednje Evrope — vse to so gotovo dejstva, ki so porazno vplivala na gospodarsko delo, zlasti na razvoj trgovine. Zastoj v trgovini se je stopnjeval od meseca do meseca, dokler ni v času največje napetosti vojna psihoza skoro popolnoma zavrla vse delo. Le polagoma popušča ta otrplost in le s težavo se trgovina zopet prebuja. Če nam bo razvoj dogodkov prinesel pomirjenje in oživiljenje gospodarstva, bomo kljub temu

še dolgo čutili posledice komaj pretekle dobe. Ne smemo zapirati oči pred resnico, marveč moramo biti pripravljeni na nove in nove zapletljaje in krize, ki bodo postavile vse naše gospodarstvo, pa tudi vse naše sposobnosti na trdo preizkušnjo. Zavedati se moramo, da je ves svet v nekakšnem vrenju, da smo vsi zajeti od nekakšne vročice in nemira, ki se neprestano stopnjuje. **Gospodarska vojna**, ideološke borbe in krize, borbe za nov družabni red itd., vse to vznemirja svet in povzroča napetosti, ki grozijo vsak dan z novo svetovno vojno. Če takole premo-trimo dogodke preteklega leta, se v resnici čudimo, kako je naše gospodarstvo prestalo to kritično dobo, ki je zahtevala izredne trdnosti, odločnosti in jeklenih živcev. Z neverjetnim optimizmom, železno voljo in žilavostjo se je naša trgovina pretolkla tudi skozi te težave in obdržala svoje pozicije, kljub temu, da je na odlo-

čujočih mestih nalletela skoraj vedno na nerazumevanje in neupoštevanje, ki bi ga lahko smatrali že za omalovaževanje.

In proti temu omalovaževanju gre v prvi vrsti boj Zveze, proti brezbriznosti, s katero se obravnavajo naše zahteve. Zveza je tudi v preteklem letu storila vse, da vzbudi končno pravilno razumevanje za naše upravičene zahteve, da premaga neodločnost in cincaje in pribori trgovstvu upoštevanje, ki mu po njegovi moči in delu gre. Dosedanji uspehi dokazujejo, da bo z vztrajnim delom in trdno organizacijo le mogoče doseči ta cilj. **Kolikor trdovratneje se odriva izpolnitev naših predlogov in zahtev, toliko vztrajnejši in bojevitejši moramo biti!**

Zveza je borbena organizacija in je zato njeno delo izredno živahno. Čim težje so razmere, tem bolj je ta organizacija potrebna in tem intenzivnejše je njeno delo.

Leto intenzivnega dela je za nami!

Preteklo leto je bilo prav posebno živahno in naporno. Poleg drugih velikih zaved je popolnoma uspela reorganizacija Zveze v smislu sklepov skupščine v Logatcu. Odpravljena so bila prav vsa nesoglasja in vpovstavljena enotnost slovenskega trgovstva tako, da je Zveza danes v resnici predstavnica vseh slovenskih trgovcev brez izjeme. Enotnost in složnost v Zvezi se kaže tudi v vseh njenih sklepkih, ki so bili sprejeti soglasno in se kaže ta popolna soglasnost in harmonija tudi v vseh razpravah in debatah. To dejstvo zlasti poudarjam, ker je ta ubranost in složnost dokaz zrelosti našega trgovstva, ki je svojo organizacijo vzorno uredilo in znalo izločiti vse, kar bi lahko slabilo moč organizacije, njeno slogo in enodušnost. Tudi zvezino gospodarstvo je urejeno in trdno tako, da so tudi v tem oziru podani vsi pogoji za resno in smotreno, nemoteno delo.

Z zasedbo zveznega tajništva po dr. Pustišku je bila izredno srečno izvedena reorganizacija zveznega urada, kar smo imeli priliko že ponovno ugotoviti. Zivi stiki med Zvezo in združenji in povečano zastopstvo podeželja v vodstvu Zveze, so omogočili ne samo skladnost delovanja, marveč tudi smotrnost in uspešnost vseh naših ukrepov in podvigov.

V svojih prizadevanjih in borbah smo imeli krepko oporo v svojem stanovskem glasilu, v našem »Trgovskem listu«, ki je z uspehom branil naše interese in z bengalično lučjo posvetil v vse temne spletke in intrige, v vse krivičnosti in nepravilnosti. V »Trgovskem listu«, ki je po reorganizaciji konzorcija res popolnoma naš, imamo krepko in učinkovito orožje bilo v obrambi, bilo v napadu. S hvaležnostjo poudarjam veliko delo urednika, ki večšče in požrtvovalno izpopolnjuje in dviga list od številke do številke. — Tudi moram ob tej priliki konstatirati, da je gospodarstvo »Trgovskega lista« urejeno in trdno, da ni več večnih skrbi od številke do številke. Trgovski odsek Zbornice za TOI je v svojem proračunu tudi letos predvidel subvencijo »T. l.«, pa naj mi bo dovoljeno, da se za pomoč in razumevanje najiskrenejše zahvalim naši Zbornici, posebej še predsedniku Iv. Jelačinu, predsedniku trg. odseka t. Smrkolju, in vse toplo podpiral predlog, in vsem članom trgovskega odseka, ki so enodušno odobrili subvencijo.

Da ne obremenjujem svojega poročila s suhoparnim naštevanjem, bom le čisto na kratko navedel nekaj števil, ki kažejo obseg zvezinega dela.

Veliko delo zvezne pisarne

Zvezina pisarna je v l. 1938. rešila 2424 dopisov, med katerimi pa niso všteti dopisi zvezinih odsekov, ki so tudi številni, saj je samo lesni odsek imel 183 dopisov.

Zveza je razposlala lani 31, lesni odsek 5 okrožnic in odsek trgovcev s tekočimi gorivi 2 okrožnici.

Zvezino predsedništvo oz. zvezni glavni odbor je imel lani 5 sej, eksekutiva pa razen teh še 6 sej in ožji odbor 2 sej. Po redni skupščini v Logatcu, kjer so bila sprejeta nova pravila in reorganizacija Zveze, smo imeli izredno skupščino v Celju. Pred obema skupščinama so bile izredno zanimive in stvarnih razprav polne predkonference. V lansko leto spada tudi vsedržavni trgovski kongres.

Zvezni zastopniki so se udeležili treh sej Centralnega pred-

stavništva Zveze trgovskih združenj, in sicer v Banjaluki, Ljubljani in Beogradu. Na teh sejah so naši zastopniki živo sodelovali in odločilno vplivali na sklepe.

Zveza se je udeležila tudi številnih anket in zborovanj in sodelovala povsod, kjer je smatrala svojo udeležbo za koristno in potrebno.

V preteklem letu je priredila pri združenjih Zveza 18 predavanj o davčnih vprašanjih. Udeležila se je po svojih zastopnikih skoro vseh rednih občinskih zborov združenj.

Tudi osrednji odseki Zveze so pridno sodelovali in dosegli tudi važne uspehe.

Osrednji lesni odsek

je pod vodstvom neumornega predsednika Franje Škrbea v preteklem letu živo ščitil interese slovenske lesne industrije.

V l. 1938. je bila situacija v lesni trgovini slabša kot v l. 1937. Izvoz je nazadoval po količini za 16%, po vrednosti pa celo za 22%. Vzrok temu je naša popolna odvisnost od uvoza lesa v klirinške države. V l. 1937. smo izvozili pod ugodnimi pogoji veliko lesa v Nemčijo, ki je les nujno potrebovala. Priključitev Avstrije k Nemčiji pa je prinesla Nemčiji velike gozdne komplekse, poleg tega pa je velika konkurenca romunskega in poljskega lesa našemu lesu občutno zmanjšala potrebo izvoza lesa v Nemčijo. Na drugi strani pa je padec cen lesu na svetovnem tržišču, katerega sta povzročila velika ponudba ruskega, kanadskega in skandinavskega blaga in pa politično stanje v Evropi, zaprl našim izvoznikom uspešen izvoz v neklirinške države. Zlasti je zavirala naš izvoz lesa v neklirinške države devizna politika Narodne banke, ki ni plačevala funta po dejanski vrednosti. Pri izvozu v Francijo je treba še upoštevati, da je Francija postala v lesu tudi izvozna država in nam na nekaterih tržiščih kot v Švici in Belgiji dejansko konkurira.

Ohranili pa smo stanje v izvozu v Madžarsko in obmorske pokrajine.

Osrednji lesni odsek je kot član Stalne delegacije lesnega gospodarstva in Stokovnega odbora za gozdne proizvode (pri Zavodu za pospeševanje zun. trgovine v Beogradu) skupno z lesnim odsekom Zveze industrijev skrbel za napredek vsega lesnega gospodarstva, zlasti pa še slovenskega.

O sklepih, zahtevah in resolucijah Stalne delegacije smo obveščali vso javnost po »Trgovskem listu«.

Odsek je imel 2 plenarni seji ter več članskih sestankov. Člane smo obveščali po združenjih o vseh važnih vprašanjih z okrožnicami. Mnogo obvestil smo objavili v »Trg. listu«.

Odbor je po predlogih posameznih lesnih sekcij kot tudi posameznikov v vprašanja notranje kot zunanje trgovine mnogokrat uspešno interveniral. Oddal je tudi več mnenj oz. odgovorov na vprašanja drž. oblasti.

Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi

je najmlajši odsek Zveze, saj je bil ustanovljen šele v decembru l. 1938. Ustanovitev je bila potrebna radi čim tesnejše strnitve slovenskih trgovcev s tekočimi gorivi v borbi za svoje pravice. Bencinski kartel — sveda izključno tuj velekapital — skuša z najbolj umazanimi sredstvi uničiti domačo detajlno prodajo tekočih goriv, da bi postal absoluten gospodar tudi v detajlni prodaji tekočih goriv.

Odsek je pod vodstvom predsednika Viljema Laznika razkrinkal javnosti namene in sredstva bencinskega kartela. Odsek je opozoril na svojo borbo tudi vse slovenske poslance in najvišja upravna oblastva v državi. Odsek pričakuje,

da bo v svoji borbi uspel, kljub temu, da se zaveda, kako težko se je boriti proti tujemu velekapitalu. Odsek je imel v l. 1938. 2 seji in je izdal na vse člane odseka 2 okrožnici.

Sekcija drogistov

je bila v preteklem letu zelo delavna in agilna. Vodil jo je agilni predsednik Bogomir Sinkovec iz Kranja, kjer ima sekcija tudi svoj sedež. Sekcija je stavila predloge k nameravani spremembi zakona o obratih ter z obširnimi utemeljitvami spodbila zadevne predloge apotekarske komore, ki hoče s spremembo tega zakona doseči, da se v bodoče drogerije ne bi več ustanjavljale.

Obširni predlogi so bili dostavljeni ministrstvu socialne politike in ljudskega zdravja radi ureditve naše zdravstvene zakonodaje, ki že predaleč posega v pridobljene pravice drogerij ter ostale trgovine.

Ti predlogi so bili dostavljeni ledanemu ministrskemu predsedniku, ministru trgovine, ministru za soc. politiko in ljudsko zdravje ter še ostalim zainteresiranim uradam.

Odločno se je uprla sekcija preko Zveze odloku ministrstva za soc. politiko in ljud. zdravje, ki je dodelil prodajo vate in obvezilnega materiala le apotekam, ter dosegla preklic tega odloka. Protestirala je tudi proti prepovedi prodaje zdravilnih zelišč ter po Zvezi dosegla, da se ta zelišča še nadalje prosto prodajajo kot dosedaj.

Ostra je bila borba za priznanje pridobljenih pravic po prejšnjih obrtnih predpisih, katere so se drogeristom — v korist apotekarjev — z različnimi uredbami, pravilniki, odločbami itd. stalno kratile. Izzvali smo sodni postopek ter izdajo sodbe po upravnem sodišču v Zagrebu, ki v polnem obsegu priznava drogeristom vse po

vprašanje intervencij

pri vseh mogočih oblasteh. Tako so bile potrebne intervencije pri banovini, finančni direkciji, pri direkciji drž. železnic, poštini, direkciji, intervencije v upravnih zadevah, v zadevah prometa, dalje radi davkov, taks in drugih finančnih zadev, radi novelizacije obrtnega zakona, radi uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin, radi zakona o pobijanju neoljalne konkurence, radi spremembe sistema prodaje soli, radi nakazne za moko, radi prodaje šolskih knjig, kolkovanja kreditnih knjižic, zaradi združnega zakona, uredbe o občinskih hranilnicah in končno radi veleblagovnic itd. Da pa smo imeli največ intervencij v zvezi s krošnjarsko nadlogo, menda ni potreba posebej poudarjati.

Velik del vseh teh intervencij je moral biti izvršen osebno. O uspehih naših intervencij smo vedno takoj obveščali združenja, ki so intervencijo želela. Poudariti moram, da so bile naše intervencije pri naših oblastih v Ljubljani večinoma uspešne in smo našli še dokaj razumevanja za naše zahteve in želje. Slabše smo uspeli z intervencijami pri centralnih oblasteh v Beogradu, kjer smo se morali le prepogosto zadovoljiti z lepimi obljubami, ki pa so običajno ostale neizpolnjene, tako kakor je ostala neizpolnjena obljuba, ki jo je dal bivši minister dr. Vrbanić na trgovskem kongresu v Ljubljani glede krošnjarske uredbe. Tudi sedaj po preteku tega leta te uredbe še nimamo. Pač pa smo dobili načrt pravilnika o krošnjarstvu. Ta načrt pa bi prav lahko imenovali izživanje trgovskega stanu in zasmehovanje naših zahtev.

O krošnjarskem pravilniku smo imeli priliko razpravljati tudi s sedanjim trgovskim ministrom g. Jevremom Tomićem, ki nas je ob svojem bivanju v Ljubljani ze-

prejšnjih predpisih pridobljene pravice ter ugotavlja, da so vse izdane uredbe, pravilniki, odločbe itd. s te strani nezakonite.

Sekcija je tudi v preteklem letu delala na izdaji pravilnika za drogeriste, kakor se predvideva po § 66. ob. z. ter stavila k temu svoje predloge. Dosegla pa je, da se do izdaje tega pravilnika drogerije ne pregledujejo. Predlagala je dalje in zahtevala spremembo pravilnika o zdravilnih specialitetah in zdravilih — ter dosegla, da je ta sprememba predvidena v novem finančnem zakonu.

Izvršile so se razne intervencije za člane ter se je iste obveščalo o vseh stanovskih zadevah.

Organizacija knjigarjev

na čelu s predsednikom Leopoldom Pribošičem, je nadaljevala že v preteklem letu započeto delo proti monopolizaciji šolskih knjig in proti nameravani uredbi o državni štampariji. Deputacija je obiskala g. bana glede izpembe banovinske naredbe, razposlane vodstvom šol, glede nabav pri banovinski zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani — za nakup šolskih knjig, učil in pisarniških potrebščin za šole. S to odredbo so najbolj prizadeti podeželski trgovci šolskih knjig in potrebščin, občutno pa trpijo tudi knjigarne v mestih, kjer je za marsikoga prav šolska knjiga glavni vir dohodkov.

Opozorila je nekatere šolske zavode, da je trgovanje s šolskimi knjigami po učiteljih prepovedano.

Organizacija je tudi dosegla, da bodo nekatere inozemske knjigarne ustavile rabatiranje privatnim odjemalcem iz Jugoslavije.

Predsednik sekcije g. Pribošič je tudi predsednik Zveze knjigarjev kraljevine Jugoslavije, ki ima svoj sedež v Beogradu.

Posebno poglavje v delu zveznega vodstva tvori

lo prijazno sprejel in v daljšem razgovoru obravnaval z nami vsa važnejša vprašanja in zahteve. Gospod minister je v teh razgovorih pokazal veliko razumevanje za naše zahteve in bil tudi dobro informiran o vseh vprašanjih, pa upravičeno upamo, da bo premaknil vse te zadeve z mrtve točke in vsaj nekatere pravilno in v smislu naših zahtev rešil. — Pri tej priliki smo opozorili g. ministra na sedanje nemogoče razmere, obrazložili še prav posebno važnost narodne trgovine v tem eksponiranem delu države in ga podrobno informirali o vseh težavah, s katerimi se mora boriti naš trgovec.

Z obiskom pri g. ministru za trgovino je Zveza izvršila tudi sklep zadnje seje glavnega odbora, ki je to intervencijo naložil predsedniku Zveze.

Zaslugam priznanje!

Kakor vidite iz teh suhoparnih podatkov, je imela Zveza v preteklem letu polne roke dela in so bile stavljene na zvezin urad, kakor tudi na funkcionarje prav velike zahteve. Ob izredno skromnem proračunu in s tem zvezani omejitvi honoriranih sodelavcev bi bilo skoro nemogoče obvladati vse te naloge, če bi ne mogli računati na poštvalnost naših odbornikov, med katerimi moram posebej omeniti vedno pripravljene in poštvalnega tovariša podpredsednika Verbiča in predsednika trg. odseka Zbornice za TOI tovariša Smrkolja. — Nehvaležni pa bi bili, če ne bi pri tej priliki z iskreno hvaležnostjo omenjali dragocene pomoči in opore, ki so jo vedno nudili Zvezi naši odlični zbornični strokovnjaki g. generalni tajnik minister Mohorič, dr. Pless in g. Žagar. Prav posebej se moram zahvaliti dr. Plessu, ki je imel z nami največ opravka in ki ni nikdar odrekal svojega

Rajši več kakor premalo!

Zaradi varčevanja sigurno niste dali napraviti prekratke oblike. Prav tako bi bilo pogrešno, če bi pri kuhanju bele kave vzeli manjšo mero »Pravega Francka«. Ta kvalitetni dodatek daje kavi fin okus in lepo barvo. Zato vzemite vedno dobro mero »Pravega Francka«, rajši več, kakor premalo!

Franck
KAVNI PRIDATEK

sodelovanja in vedno z ljubeznjivo in globokim razumevanjem podpiral naša stremljenja. (Zivahni aplavzi.)

Tovariši! Kolikor težje so raz-

popuščanje koniunktura

Mi smo že lani, ko se je toliko govorilo o tej čudoviti rožici, trdili, da je pri nas nismo še občutili in da ni nobenih znakov konjunktura pri nas. Svarili smo pred namišljenjo konjunkturo in opozarjali, da so pojavi, ki so se jemali že kot znaki nastopajoče konjunktura, čisto prehodni in ni na takšne prehodne pojave zidati gradov. Sedanje izjave g. ministra za finance v polni meri potrjujejo, da smo imeli prav. G. minister ugotavlja, da se je zmanjšala zunanja trgovina po količini za 25%, a po vrednosti za 39% in da je bila v prvih štirih mesecih deficitna za 160 milijonov dinarjev. Opaža se popuščanje državnih dohodkov, padle so carine na 98%, medtem ko so dale lani še 108% proračunane zneska. Ugotavlja se nazadovanje tudi v notranji trgovini, opaža se, da je občutno padla številka natovorjenih vagonov, vidimo, da so n. pr. v marcu letošnjega leta padli državni dohodki proti lanskemu marcu za 59 milijonov dinarjev.

Nazadovanje izkazuje že l. 1938., kajti v tem letu smo izvozili le 2702 tisoč ton blaga v vrednosti 5.047.000.000 din proti 4557 tisoč tonam v vrednosti 6.272.000.000 dinarjev v l. 1937. Naša trgovinska bilanca je bila v l. 1937. aktivna za 1.038.600.000 medtem ko je bila leta 1938. aktivna le še za 72.100.000 din.

Za Slovenijo je zelo važna ugotovitev, da je zlasti padel izvoz lesa, ki je za vse naše gospodarstvo izredne važnosti. V letu 1938. je izvoz lesa iz naše države nazadoval po količini za 15,98%, a po vrednosti za 22,34%. Ker pa je pri tej stroki žal vedno tako, da je

mere, toliko intenzivnejše mora biti naše delo, zlasti pa delo naših organizacij. In današnje razmere so težke baš dovolj.

G. finančni minister ugotavlja

pri nazadovanju izvoza Slovenija vedno najprej in najmočnejše prizadeta, si lahko predstavljamo, kakšen udarec pomeni to za naše gospodarstvo.

Ce k temu vsemu dodamo še ugotovitev, da gre ogromna večina našega izvoza le v klirinške države, se pokaže situacija za nas še mnogo težja. Prodaja žita v klirinške države po cenah, ki so nad svetovno ceno, pomeni za nas, ki smo glede žita pasivna pokrajina, ogromno podražitev življenja. Usmeritev izvoza v klirinške države pa nas obenem sili, da nujno krijemo svoje potrebe na industrijskih inozemskih produktih v klirinških državah brez ozira na konvencenco in brez ozira na kvaliteto. Ta enosmerna trgovinska politika pa zadeva nas tukaj še po drugi strani. Radi forsiranja izvoza v klirinške države pada naš izvoz v neklirinške države in s tem pada naš dotok deviz. Zaradi pomanjkanja deviz pa je nastala največja zadrega v naši industriji, ki ni mogla in še ne more kriti svojih potreb v surovinah. Zastoj in krčenje v industriji pa pomeni za našo industrijsko pokrajino brezposelnost, izpadek zaslužkov, zastoj prometa in nastop težke krize. Pod vplivom razmer je nastopilo preseljevanje industrije proti centru države in s skrbjo se vprašujemo, kam vodi vse to. Naša Narodna banka ima svojo posebno potiliko in dela z nami prav po mačehovsko. Skode, ki jo povzročata nevidevno postopanje Narodne banke z našimi podjetji, ni mogoče popraviti in je pač že najskrajnejši čas, da se napravi konec takemu postopanju, ki mora zrevoltirati tudi najbolj potrpežljivega človeka. (Odobranje.)

Za sporazum

Naša trgovina se ob takih pogojih ni mogla uspešno razvijati. Tudi notranje politične razmere so neugodno vplivale na trgovino. Niti skrajno kritična zunanje politična situacija, v kateri je le premnogo naših ljudi figarsko pobesilo glave in s topo malodušnostjo čakalo konca in katastrofe, niti nevarnost, ki je rasla z vsakim dnem, ni premagala naše zakrknjenosti. Čudne in močne temne sile morajo biti na delu, da kljub zastrjevanju dobre in najboljše volje ne moremo priti do sporazuma in pametne ter pravične ureditve naših notranjih zadev. Kaj nas niti vzgled Českoslovaške ne bo izpametoval? Narod je enodušen, sporazum želijo tako srbski kot hrvatski in slovenski narod iz vsega srca, sporazum diktirajo razmere,

sporazum terjajo interesi države in vendar nam ni dano, da bi se končno oddahnili in z novim ognjem šli na delo za dokončno ureditev in utrditev domovine.

Proti staremu strankarstvu — za složno delo!

Mi Slovenci smo bili v zadnji dobi v še prav posebno koščljivem položaju. Za nas je bilo nebo še bolj črno in preteče in vendar so bili tudi v tem času le redki primeri sloge in enotnosti, pa še ti so kmalu zopet zvođeneli in se vrnili v stare struge. Tudi mi še ne kažemo dovolj zrelosti, tudi mi smo v trenutkih največje nevarnosti, ko bi bilo potrebno združiti vse sile in sredstva, samo »liberalci« in »klerikalci« in se kar ne moremo povzpeti do velikih vsenarod-

nih akcij, v katerih stopijo v ozadje interesi posameznikov, skupin in strank. Toliko je važnih, da usodnih vprašanj, v katerih bi morali složno in enotno nastopati, toliko je škode zaradi razdvojenosti, toliko akcij in pokretov se izgubi in propade radi nesloge in raz-

cepljenosti — in vendar se gremo slepo in vztrajno v vsem in povsod »liberalce« in »klerikalce«. Celov gospodarstvu in v gospodarskih vprašanjih je ta stvar dostikrat bolj važna kot pa narodno-gospodarski momenti. (Aplavz.)

Davčna preobremenitev v naši trgovini

Če k tem težavam pridenemo še razpoloženo, ki so ga ustvarile kritične zaostritve zunanje-političnih dogodkov, stagnacijo, ki je kot posledica vojne nevarnosti zajela vso trgovino, se nam nudi obupna slika razmer, v katerih je naša trgovina morala biti svoj boj za obstanek. Da bo mera polna, smo dobili še povečanje davščin, ki so pri nas radi ogromnih samoupravnih bremen bile že itak neznesne.

Ker mora nositi trgovina levji delež ne samo davkov, marveč tudi levji delež vseh drugih tako zvanih prostovoljnih narodnih davščin za kulturne organizacije, društva, ustanove in zavode, za socialno pomoč itd., itd., bi človek pričakoval, da bo ta koristna in potrpežljiva molzna živalica deležna največ pozornosti in nege. Mi pa vidimo baš nasprotno! Razvoj trgovine se ovira ne samo s pretiranimi bremenami, marveč se zavira še s centralizacijo javnih nabav, različnimi uvoznimi in izvoznimi omejitvami in kontrolami, takami in pristojbinami, z raznimi Prizadi in drugimi privilegiranimi ustanovami. Naše denarne zavode, ki bi morali oplajati s svojim kapitalom narodno trgovino, se po-

tiska v brezpomembnost s povečanjem državnih denarnih zavodov, od katerih dobi naše slovensko gospodarstvo bore malo. V kreditni politiki so državni denarni zavodi točno, kakor Narodna banka, gluhi za potrebe in zahteve Slovenije in mačehovsko omejujejo kredite našim ljudem in podjetjem.

Celo vrsto ovir bi še lahko naštel, toda o vsem tem smo že toliko govorili in pisali, da človeku preseda ponavljati vse te zadeve vedno in vedno znova. Če odločujoči činitelji pri vsaki priliki podarjajo važnost trgovine, njeno pomembnost in potrebo, potem naj tem besedam primerno uredijo tudi svoja dejanja. Ni mogoče stavljati tako ogromnih zahtev na trgovstvo, hkrati pa omejevati na vse mogoče načine možnosti dela in razvoja. Brez krme tudi krava ne da mleka, brez žive trgovine in smotrnega gospodarskega dela ni mogoče dvigniti državnih dohodkov na ustrežajočo višino. Mi smo postali že tako skromni, da niti ne zahtevamo podpore in opore, mi zahtevamo le, da se nas vsaj ne ovira, če se nas že podpirati neče ali ne zna. (Odobranje.)

Naval tujega kapitala se mora odbiti

Nepremišljena in slepa gospodarska politika nas je privedla v žalostno situacijo, da je večina naše industrije v resnici v tujih, nenarodnih rokah. Ali naj se ubije še domača narodna trgovina, da bomo res popolnoma v rokah tujcev? Ali noče nihče uvideti, kako ogromne važnosti je gospodarstvo in sicer narodno gospodarstvo ravno v takih časih kot jih sedaj preživljamo? Ali nas res ne bodo spametovale izkušnje? Tuji podjetniki in tuji nameščenci so nam pokazali ravno v pretekli dobi, kako nevarno in usodno se lahko razliva defetizem in tuja propaganda iz takšnih tujih oporišč.

Slovenski trgovci so bili vedno steber in hrbtnica narodne zavednosti. In kakor so v prejšnjih dobah bili pionirji narodne samozavesti in samostojnosti, hočejo tudi sedaj popravljati, kar so brezglavost, neodgovornost in mlačnost pokvarile. Zavedamo se, da je potrebno sistematično, načrtno delo za gospodarsko osamosvojitvev in da ne smemo v tem delu opustiti prav ničesar in ne zamuditi niti trenutka! Razmere in razvoj dogodkov v Evropi nam diktirajo dosledno, vztrajno in intenzivno akcijo, da odvrnemo in odbijemo naval tujega kapitala in moči in se ubranimo zaslužjenju. Zveza je v tem oziru že začela z delom, pa bo svoje napore v tej smeri še izdatno okrepila. Pričakuje pa resno oporo in podporo naših oblasti, ki jim mora biti naša akcija še prav posebno pri srcu.

Trgovec ima dovolj možnosti učinkovito uveljaviti temeljna načela, ki vodijo našo akcijo. Kdo mu more braniti, da enostavno odkloni potnika, zastopnika — tujca? Če bi vsi naši trgovci dosledno odklonili vsakega tujega zastopnika, bi dali kruha in celo prav lepega, maslenega kruha velikemu številu domačih zastopnikov, ker so najboljša zastopstva še vedno le v rokah tujcev. Če bi jih odklanjali dosledno, bi s presenečenjem lahko ugotovili, da je pojenja tuja propaganda v veliki meri, kajti ti tuji zastopniki so le prepogosto neverjetno drzni in nesramni, pa si dovoljujejo ne samo propagando, marveč tudi zasramovanje naše države, izzivajo itd. Zato je dolžnost slovenskega trgovca, da dosledno odklanja vsakega tujega zastopnika in sploh vsakogar, ki ni v narodnem in državljanškem oziru neoporečen. Kakor odklanjamo zastopnike — tuje propagandiste, tako zahtevamo, da bodo naši domači zastopniki s svojim delom, govorjenjem in dejanji širili narodno in državljanško samozavest in ponos. Ne zadovoljujemo se z enostavnim poslovnim delovanjem. Vsakdo ima v teh časih še višje naloge in naši zastopniki imajo že po naravi svojega dela posebno važno nalogo. Od njih pričakujemo, da bodo svojo narodno in državljanško dolžnost v polni meri vršili. Na nas pa je, da jih s svojo doslednostjo in odločnostjo podpremo. (Pritrjevanje.)

Prednost domačim izdelkom!

Doslednost slovenskega trgovca se mora pa pokazati tudi pri njegovih nakupih, kjer mora brezpogojno dajati prednost domačim izdelkom in domačim podjetjem. Kdor je neprijateljsko razpoložen proti nam, kdor omalovažuje ali zasramuje naš narod in našo državo, kogar srce vleče drugam, naj si še kruha išče drugje! V tem oziru naj se občuti doslednost in

odločnost, pa tudi ponos slovenskega trgovca, pa bo kmalu drugače!

Ko govorim že o teh stvarih, moram omeniti še akcijo Zveze za zbiranje kapitala radi nacionalizacije tujih podjetij. Ko je izgledalo, da naši odločilni krogi uvidevajo ogromni pomen vprašanja, v kakšnih rokah je industrija, smo se bali, da bi pri izvajanju posled-

dic tega spoznanja ne bil komu dobrodošel izgovor: saj ni domačinov, ki bi hoteli ali mogli prevzeti ta podjetja. Zato je Zveza takoj začela akcijo, da zbere interese in zbere potrebne kapitala, ki bi bili pripravljeni za primer potrebe. Akcija Zveze je v toliko uspela, da imamo prijavljene lepe milijone razpoložljivega kapitala. Izostalo pa je drugo, t. j. akcija oblasti, ki bi omogočila prevzem tujih podjetij. Toda mi smo zadevo pričeli, pa jo bomo nadaljevali! Naše oblasti so se morale ravno v zadnjih časih prepričati, da je to ne samo narodna, temveč tudi državna nujnost, pa računamo zato na njih podporo in sodelovanje.

Dokler je industrija v tujih rokah, naše narodno gospodarstvo ni naše. Danes smo v svoji razvojni poti prišli do stopnje, ko moramo rešiti tudi to vprašanje. Kakor se je začelo naše uveljavljanje v gospodarskem življenju najprej z branjarijami, nato z malimi trgovinami, pa počasi prešlo v večje trgovine in zlasti po vojni v svobodni narodni državi v veletgovini, tako nastopa sedaj doba, ko moramo čisto načrtno zavejati in osvojiti industrijo. In najbolj naravna razvojna pot je preko trgovine v industrijo. Mi že imamo domača, čisto narodna industrijska podjetja, po veliki večini le še manjšega obsega, ker za velike industrije nismo imeli kapitala. Nastopa doba, ko naš trgovec uvideva važnost industrije za gospodarsko neodvisnost naroda, pa zbira moči in sredstva, da z združenimi močmi osvojimo tudi to postojanko. Mi se zavedamo, da je čista, narodna politika nemogoča, dokler so najvažnejša industrijska podjetja v tujih rokah in se vpliv podjetij in kapitala preko slavnatih mož uveljavlja v vsem javnem življenju. To pa pomenja stalno nevarnost in zato smatramo za svojo dolžnost s sistematičnim de-

lom in doslednim izvajanjem svojega programa izrinuti vse tuje vplive iz našega gospodarstva in s tem tudi iz našega javnega življenja. (Odobranje.)

Sedaj ko je Zveza konsolidirana, ko je vprašanje organizacije slovenskega trgovstva urejeno temeljito in vzorno, ko so rešena tudi druga notranja organizatorična vprašanja in je slovensko trgovstvo enotno in složno, stopamo v novo razdobje, ko bo organizirana sila trgovine lahko pričela uveljavljati naš narodni in gospodarski program.

Združimo, tovariši, vse svoje sile v tem delu, združimo svoje sposobnosti in sredstva, delajmo dosledno in nepopustljivo, da bomo doživeli čas, ko bomo s ponosom lahko rekli, da smo slovenski trgovci izpolnili svojo narodno in državljanško nalogo v polni meri, da doživimo čas, ko bomo s ponosom lahko govorili o slovenskem gospodarstvu, v katerem bomo odločali sami brez tuje primesi tako, kakor bodo to zapovedovali resnični in čisti narodni interesi.

Slovenski trgovci hočemo biti v borbi za narodno samostojnost, neodvisnost in svobodo vedno v prvi vrsti, služiti hočemo svojemu narodu in državi z delom in žrtvami, stojimo na braniku naše gospodarske neodvisnosti in s tem branimo tudi politično neodvisnost svojega naroda in svoje države. (Viharno in dolgotrajno odobranje je sledilo tem besedam.)

Nadaljnja poročila

Ko se je aplavz nekoliko polegel, je poročal

blagajnik Paul Fabiani

Podal je podroben pregled vseh dohodkov in izdatkov v preteklem letu, ki so bili izredno veliki zaradi trgovskega kongresa v

Ljubljani. Iz navedenih števil je razvidno, da je bilo preteklo leto za zvezne finance ugodno. A tudi združenja so marljivo plačevala članarino. Skupno so dale doklade Zvezi 179.869 din dohodkov. Čisto premoženje Zveze se je znatno dvignilo. Zaostanki na zvezni dokladi znašajo le še 7700 dinarjev.

Blagajnik Paul Fabiani je poročal tudi o stanju blagajne Osrednjega lesnega odseka, ki izkazuje saldo v višini 6438 din.

V imenu nadzorstva je poročal g. Avgust Volk iz Ljubljane, ki je v svojem poročilu naglasil, da je nadzorstvo pregledalo vse knjige, ugotovilo, da so vse knjige v redu in da je zveza zelo varčevala. Predlaga zato absolutorij upravi.

Nato je podal blagajnik Paul Fabiani še proračun za l. 1939., ki izkazuje 203.250 din izdatkov.

Tako predlog o absolutoriju ko proračun je občni zbor soglasno sprejel.

Sledile so volitve nadzornega odbora in so bili izvoljeni v nadzorstvo: Avgust Volk in Jože Verovšek iz Ljubljane ter Karol Jančič iz Maribora, kot namestniki pa Ivan Zumer iz Šoštanja, Janez Cvetič iz Murske Sobotne ter Fran Lukas iz Celja.

Sledil je obsežen in temeljit referat tajnika dr. Pustiška o krošnjarstvu in nezakoniti trgovini. (Referat bomo objavili v celoti, in sicer danes začetek, v prihodnji tedenski številki pa konec referata. Za vsa združenja je referat silno važen, ker dobe v njem prav vse podatke, ki jih potrebujejo v boju proti krošnjarstvu in nezakoniti trgovini. Zato naj si vsa združenja ohranijo ta referat. — Opomba uredništva.)

Tajnik dr. Pustišek je nato prečital resolucije, ki so bile z dostavkom tov. Anderleta iz Maribora soglasno sprejete.

Resolucije

Na glavni redni letni skupščini Zveze trgovskih združenj dravske banovine dne 18. junija 1939 v Murski Soboti zbrano slovensko trgovstvo

ugotavlja,

da se je gospodarsko stanje radi mednarodne napetosti, radi vedno večjih težav pri nabavljanju surovin in zaradi tega povzročene redukcije obratov in odpuščenja delavstva in zaradi bega industrije iz davčno preobremenjene Slovenije, nevarno poslabšalo.

To splošno poslabšanje gospodarskega položaja so v Sloveniji še znatno poostriale težke elementarne neizgode. Zato gospodarstvo v Sloveniji tem teže občuti vsako novo fiskalno obremenitev, prav posebej pa še vse ovire, ki se delajo tako v notranji kot v zunanji trgovini. Posebej pa

opozarja

slovensko trgovstvo na naslednje ovire in zahteva:

1. Naj se dovoli svoboden tečaj države valute izvoznikom in svobodno razpolaganje z najmanj 75% uvoznikom; tudi kompenzacija izvoznikov in uvoznikov z razpoložljivo valuto naj se dopušča interesentom po svobodnem tečaju. Če treba, naj se v ta namen spremeni tudi zakon o Narodni banki.

2. Čeprav priznavamo, da se v zadnjem času posveča cestnim vprašanjem nekaj več pažnje, moramo ugotoviti, da je ta pažnja še vedno nezadostna in da je stanje cest v Sloveniji obupno. Zaradi tega trpi tujski promet, trpi trgovina in pada možnost zaslužka.

Pri tej priliki ponavljamo svojo staro zahtevo, da se čimprej zgradi avtomobilska cesta Ljubljana—Sušak in Maribor—Ljubljana.

3. Silno trpi vsa trgovina, posebno izvozna v seziji radi skraj-

no slabih telefonskih zvez, nezadostnega osebja, pomankljivih vodov, kablov in avtomatičnih telefonskih central.

Ugotovljamo, da se telefonski promet ne more razviti tudi zaradi previsokih inštalacijskih in naročninskih pristojbin, radi česar osebno trpe podeželski trgovci.

4. Opozarjamo na staro zahtevo, da se normalizira proga Poljčane—Zreče ter da se podaljša preko Vitanja na Zgornji Dolič do že obstoječe proge Celje—Dravograd.

5. Nabavljajlim in konsumnim zadrugam naj se ukinejo vsi privilegiji, zlasti, naj se glede javnih davščin izednačijo s trgovskimi obrati. Zato naj se njih prodajalnice postavijo pod obrtni zakon.

6. Skupščina se v celoti pridružuje predlogom vseh zbornic v državi glede novelizacije obrtnega zakona in zanesljivo pričakuje, da bodo ti predlogi v celoti in čimprej sprejeti. Pri tem ugotavljamo, da so se pri sestavi osnutka pravilnika o krošnjarstvu popolnoma prezrle temeljne zahteve, ki jih je trgovstvo navedlo na vseh svojih zborovanjih.

7. S padcem kupne moči prebivalstva se vedno bolj širi šušmarstvo, s čemer je oškodovana tudi državna blagajna. Apeliramo in prosimo gospoda bana, naj pozove obrtna oblastva, da posvetijo temu vprašanju več pozornosti. Zlasti prosimo, da se dovoli zakonitim organizacijam trgovcev, da nastavijo kontrolne organe za zatiranje nelegalne trgovine in da se tem organom prizna uradni značaj.

8. Nadalje prosimo gospoda bana, da upošteva že večkrat predložene mu zahteve trgovstva glede banovinske zaloge šolskih knjig. Tako učencem kakor šolskim upravam ter uradom se mora pustiti popolna svoboda naku-

pa učil, šolskih in pisarniških potrebščin.

9. Ponovno poudarjamo zahtevo slovenskega trgovstva po reorganizaciji velikoprodaje soli ter po zvišanju zaslužka maloprodajalcev pri soli.

10. Pri sestavi banovinskih proračunov naj se banovinska trošarina primerno regulira in v razmerju s cenami posameznih predmetov porazdeli.

11. Gospodarska delavnost naj se rezervira za domače sinove! Banko upravo pozivamo, da posveča še prav posebno pažnjo vprašanju zaposlitve inozemcev v banovini ter da brezpogojno zavrača vse prošnje za bivanje tujim državljanom, če niso te prošnje v skladu z našimi narodno gospodarskimi interesi in potrebami ter v to svrhu predhodno zasliši za mnenje zbornico za TOI.

Zahtevamo tudi, da občine tujim državljanom zavračajo prošnje za domovinske pravice, ker so te prošnje večinoma le špekulativnega značaja in v občutno škodo ne samo narodu, temveč tudi državnim interesom.

Zaključek zbora

Predsednik Vidmar se je članom odbora za resolucije za njih delo zahvalil.

Ko je še povabil ravnatelj zdravilišča Slatina Radenci g. inž. Kosmač vse udeležence, da si na povratku ogledajo zdravilišče, je predsednik Stane Vidmar zaključil občni zbor s povabilom, da se vsi udeleženci slavnostne otvoritve Trgovskega doma v Murski Soboti.

Popolnoma prenovljene starodavne toplice z zdravilnimi vrelci in velikim posestvom so naprodaj. Pojasnila daje Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.

Slavnostna otvoritev Trg. doma v Murški Soboti

Takoj po zaključku občnega zboru Zveze trg. združenj so odšli zborovalci pred novozgrajeni Trgovski dom, kjer je že bila zbrana velika množica ljudstva. Se vedno pa so prihajale nove množice ljudstva. Videlo se je, da se je prebivalstvo Murske Sobotice dobro zavedalo pomena novega doma-saj je ta namenjen tudi bodoči dvorazredni trgovski šoli, ki ji sedaj Murški Soboti pač ne bo mogoče odrediti, ko pa so za to šolo pripravljene tako lepi, svetli in zračni prostori. S tem bo dobilo Prekmurje tudi dobro podlago za svoj gospodarski razvoj, kajti brez strokovno usposobljenega naraščanja tudi ni trajnega gospodarskega napredka. Zato je trgovstvo Murske Sobotice s postavitvijo Trgovskega doma storilo pomembno dejanje ne le za napredek svojega stanu, temveč za vse gospodarsko življenje Prekmurja. Zato tudi zasluži vse priznanje javnosti.

Otvoritvena svečanost se je začela z govorom člana gradbenega odbora in enega prvih gospodarskih ljudi Prekmurja

g. Josipa Benka,

ki je izvajal:

Spoštovani! To je naš »Trgovski dom«, ki smo ga s precejšno težavo zgradili. Pred otvoritvijo zaklenjenih vrat tega doma, si štejem kot član gradbenega odbora v posebno čast, da v imenu trgovcev murskosoboškega okraja pozdravim vse došle zastopnike oblasti in stanovskih organizacij ter vse tovariše in tovarišice iz vse Slovenije ter tudi naše domače trgovce in sploh vse, ki so se tukaj zbrali.

Ko je bilo naše Prekmurje pred 20 leti priključeno k Sloveniji — Jugoslaviji — smo ustanovili naše trgovsko združenje. Paralelno z naglim razvojem Murske Sobotice, se je razvijal tudi naš trgovski stan. Zato je bilo treba skrbeti za lastno poslopje, zlasti tudi iz razloga, ker smo si postavili nalogo, da vzgojimo naš naraščaj tako, da bo sposoben v podrobnosti obvladati trgovsko stroko.

Iz prirčkov naših proračunov v pretekli dobi smo si prihranili okoli 300.000 din. Sklenili smo uporabiti to vsoto za zgraditev tega doma. Toda to je bil le osnovni fond, kajti v to svrhu smo potrošili mnogo več, zato smo bili primorani iskati denarnih virov drugod.

Kraljevska banska uprava nam je darovala 3000 din, za kar naj ji bo izrečena prisrčna zahvala.

Prostovoljno so vplačali naši trgovci do danes v gradbeni fond okroglo 32.000 din. Obljubljena vsota onih trgovcev, ki vplačujejo svoje prispevke na obroke, pa znaša okroglo 16.000 din. V imenu gradbenega odbora se vsem gospodom darovalcem prav iskreno zahvaljujem.

Z obžalovanjem pa moram ugotoviti, da je neki naš tovariš odklonil vsako podporo, dasiravno mu je trgovski stan v zadnjih 20 letih pripomogel do velikega večmilijonskega premoženja.

Odklepam ta naš dom in želim, da bi bil srečno ognjišče naših bodočih smernic. V njem naj se temeljito vzgaja naš naraščaj, v

njem naj najde vsak naš zvesti tovariš svojo uteho. Poleg drugih stavb naj krasi naše mesto in naj bo v ponos vsem članom trgovskega stanu v našem srezu.

Odprl sem naš dom, ključa pa izročam Vam, tovariš predsednik Čeh in vas prosim za skrb, da bo ta naš dom simbol naše ideje in pravo stanovsko zavetišče. Kot predsednik morete s ponosom podarjati povsod, da je trgovski stan steber državne blagajne, da se tega tudi v polni meri zaveda in da je tako organiziran in močan, da se njegove zahteve, ki so splošne zahteve tudi vseh gospodarskih ljudi, ne bodo smele omaloževati.

Z božjo pomočjo naj preide ta dom svojim namenom!

Na oder pred domom je stopil mnogozasluzni predsednik murskosoboškega združenja

g. Fran Čeh.

Veselo spoštovani gospod Benko! V neizmerno čast si štejem, da morem prevzeti v varstvo od gradbenega odbora po vas izročeni »Trgovski dom«, ki je spomenik trgovstva današnjih dni. Se v posebno čast si pa štejem to, da mi izročate ključ vi, ki ste bili pri delu pri zgraditvi tega doma vedno med prvimi in tudi prvi in doslej največji podpornik na uredništvu dovršitve »Trgovskega doma«. S prvim darom 10.000 dinarjev, ki ste ga prostovoljno in brez vsake prošnje poklonili Združenju za zgradbo »Trgovskega doma«, ste dali s tem najlepši vzgled vsemu našem članstvu. Vam so sledili nato še drugi dobrotniki:

Izven tega so se doslej z zelo majhnimi izjemami prijavili skoro vsi člani našega združenja, da bodo prostovoljno prispevali v naš gradbeni sklad po njihovi zmognosti kar največje zneske.

Varčevali smo 18 let in privarčevali nad 300.000 din v gotovini, doslej smo nabrali samo v zadnjih treh mesecih nad 50.000 din podpor. Kljub temu smo morali najeti še posojilo pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani v znesku din 300.000.—. To posojilo smo dobili na dolgoročno odplačilo. Pri najetju tega posojila so pokazali vsi člani uprave in predsedstvo nadzorstva nad vse požrtvovalno gesto s tem, da so podpisali notarski akt, s katerim osebno jamčijo z vsem svojim premoženjem za kredit, katerega smo za dovršitev najnujnejših gradbenih del najeli.

V izredno čast mi je pa, da morem danes na tem mestu pozdraviti odlične predstavnike našega gospodarstva in trgovine, kakor

g. Ivana Jelačina, predsednika Zbornice za TOI v Ljubljani,

g. Staneta Vidmarja, predsednika Zveze trgovskih združenj,

g. Ivana Mohoriča, bivšega ministra za trgovino in industrijo ter generalnega tajnika zbornice za TOI,

g. dr. Ivana Plessa, prvega tajnika Zbornice za TOI,

g. dr. Bratina Franca, sreskega načelnika,

g. Bajleca Franca, narodnega poslanca,

g. Hartnerja Ferdinanda, župana občine M. Sobotica in člana banskega sveta.

Nadalje pozdravljam zastopnike: okrožnega sodišča dr. Prohinar Viktorja,

državnega tožilca dr. Juharta Albina,

okrajnega sodišča dr. Merharja,

direktorja realne gimnazije ing. Ivo Zobca,

zastopnika Ljudske šole Frana Gabrijelčiča,

zastopnika davčne uprave Alojza Germovška,

zastopnika trg. društva »Merkur« g. Verbiča,

zastopnika železnice postajenačelnika Ureka,

zastopnika čč. duhovščine gospoda Vojkoviča.

Konečno pozdravljam vse navzoče zbornične svetnike, vse predsednike trgovskih združenj v dravski banovini, vse zastopnike tuk. društev, organizacij in korporacij, kakor tudi vse ostalo občinstvo kar najprisrčneje.

Nato je prečital predsednik Čeh došle pozdravne brzojavke, od katerih je bila posebno topla sprejeta brzojavka bivšega ministra in predsednika združenja bolgarskih trgovcev v Sofiji g. Veleva.

Nato je predsednik Čeh nadaljeval:

Gradbenemu odboru »Trgovskega doma« se pa še posebej zahvaljujem za ves trud, ki ga je imel pri dovržitvi tega velikega dela. Prosim vso upravo in nadzorstvo našega združenja, da mi pri nadaljnjem delu in uredničenju naših nalog, katerim naj služi naš dom, v polni meri podpirajo.

Ta dom je zgrajen predvsem za vzgojo našega naraščaja, ki bo našel v njem vse, kar mu bo lajšalo pot do eksistence. Ta dom je tudi znak naše zavednosti ob najsevernejši točki naše države, ki meji na dva velika soseda, Nemčijo in Madžarsko.

Vse odločujoče činitele pa prisrčno prosim, da nas v našem delu podpirajo.

pozdravi zastopnikov oblasti in organizacij

Kot prvi je čestital združenju trgovcev k lepemu uspehu, ki ga je doseglo s postavitvijo novega

Trgovskega doma sreski načelnik dr. Bratina. Poudaril je pomen nove stavbe, izrekel vse priznanje požrtvovalnosti trgovcev ter podčrtal tudi lepo sodelovanje, ki je družilo javno upravo in združenje trgovcev.

V imenu Zbornice za TOI je čestital prekmurskim trgovcem k zgraditvi Trg. doma predsednik Ivan Jelačin ter izrekel svoje priznanje združenju trgovcev za postavitev te stavbe. Za svojo požrtvovalnost zasluži mursko-soboško trgovstvo vse priznanje in zato je tudi Zbornica naklonila za Trg. dom 10.000 din.

V kratkih in jedrnatih besedah je nato čestital trgovcem in vsemu Prekmurju k novi stavbi predsednik Zveze trg. združenj Stane Vidmar.

Konečno je čestital združenju še poslanec Bajlec.

Nato so si gostje ogledali Trgovski dom, ki napravlja s svojo praktičnostjo, dobro urejenostjo prostorov ter udobjem kar najboljši vtis. Se mnoga in iskrena priznanja so bila izrečena pri tej priliki murskosoboškim trgovcem.

Z iskrenimi čestitkami trgovcem in združenju ter zlasti še predsedniku Čehu in g. Benku naj zaključimo tudi mi svoje poročilo.

Kaj določa uredba o elektrifikaciji

Gradbeno ministrstvo je izdelalo načrt uredbe o pospeševanju proizvodnje električnega toka in njegovem izkoriščanju. O načrtu poroča »Jug. Kurir« naslednje podrobnosti:

Načrt uredbe obsega samo ona podjetja, ki delajo za zasebno potrošnjo, dočim so izvzeta podjetja, ki delajo za lastne potrebe železnice, telegrafa in telefona, vojske in mornarice ko tudi centrale, ki delajo za potrebe lastnega gospodarstva, lastnih podjetij in njih nameščencev.

Električna podjetja smejo obratovati le na podlagi dovoljenja za izvrševanje obrta, v katerem se mora poleg drugega določiti tudi jamčevina v višini 5% predvidenih investicij kot jamstvo za izpolnjevanje po tej uredbi predpisanih dolžnosti. Ta dovoljenja se bodo v prvi vrsti izdajala državi in samoupravam in šele nato zasebnikom. Dovoljenja državi in samoupravam bodo neomejena, dočim bo veljavnost dovoljenj zasebnikom omejena na 10 do 60 let z ozirom na kapaciteto elektrarne. Te omejitve veljajo tudi za prej izdana dovoljenja, če ni bil predviden rok za trajanje njih koncesije. Po poteku tega roka pride podjetje brez vsake odškodnine v last države oziroma samouprav, ki imajo pravico, da odkupijo elektrarne tudi med potekom tega roka.

Uredba izključuje sodelovanje tujega kapitala v električnem gospodarstvu.

Namesto dosedanjih pogodbenih cen električni energiji, ki so se sporazumno določevale med interesi, bo v bodoče določal cene ban. Ne smejo pa biti cene toka tako nizke, da bi postala elektrarna pasivna.

Uredba predvideva tudi pravico ekspropiacije ter ustanovitve servituta na podlagi veljavnih zakonov. Lastnik zemljišča ima pravico, da zahteva od lastnika elektrarne, da v primernem roku odstrani ali premesti stavbo, vendar pa je odgovoren lastniku za vso morebitno škodo, če bi samovoljno to storil.

Za izpolnitev, bistveno spremembo in razširjenje naprav je potrebno dovoljenje, ki ga izdaja pristojna oblast z ozirom na javno varnost, javni promet ter uporabo javnih in zasebnih dobrin za predvideno elektrarno.

Elektrarne morajo vsako leto dajati pristojnim oblastvom podatke o svojem delu in tudi vselej,

če zahteva te podatke banska uprava. Ta določba velja tudi za podjetja, ki so izvzeta iz te uredbe.

Uredba predpisuje nadalje ustanovitev elektrifikacijskega fonda pri gradbenem ministrstvu in pri banskih upravah. Prav tako se ustanove fonda za pospeševanje elektrifikacije za vsako banovino. Te fonde upravljajo bani po pravilih, ki se bodo še predpisala.

Predvidene so davčne olajšave za nova podjetja, ki se zgrade v roku 10 let. Čas trajanja in višina olajšav sta odvisna od kapacitete podjetij. Olajšava je v znižanju omerjenega davka in samoupravnih doklad. Te olajšave veljajo tudi za nova podjetja, ki bi v petih letih razširila svoj obrat. Vendar pa veljajo te olajšave le za oni del dobička, ki izvira iz novih instalacij.

Uredba predvideva tudi kazni za kršitev teh določb kakor tudi za razširjenje ali postavitev elektrarn brez dovoljenja. Kazni grede v fond za pospeševanje elektrifikacije.

Dovoljenja, izdana do uveljavljanja nove uredbe, ostanejo še naprej v veljavi. Podjetja, ki so delala doslej brez tega dovoljenja, dobe dovoljenje za obratovanje, vendar pa se uvede postopek za odobritev njih stavb in njih uporabe.

Prejšnji dogovori med občinami in podjetji se morajo predložiti banski upravi v treh mesecih v revizijo in potrditev. Če se v tem roku ne predlože, izvrši revizijo ban po uradni dolžnosti in v bre-me podjetja.

Ustanovitev posebnega deviznega odbora

Ministrski svet je podpisal odlok o ustanovitvi posebnega odbora za devizno politiko, ki bo izdajal načelne sklepe o vseh deviznih vprašanjih. Te sklepe bo potem izvrševala Narodna banka. Sedanji devizni oddelek pri Narodni banki se izpremeni v devizno direkcijo. Narodna banka se s tem formalno oprošča vsake odgovornosti za devizno politiko, ki se izvaja v naši državi.

Novi devizni odbor bo imel dva oddelka: izvozni in uvozni.

V izvoznem bodo zastopniki: Narodne banke, finančnega, trgovskega, zunanjega, gozdnega in rudarskega, kmetijskega ministrstva, narodne obrambe, Prizada in Zavoda za pospeševanje zun. trgovine. Zastopnikov gospodarskih organizacij torej v odboru ni!

Uvozni oddelek bo sestavljen prav tako ko dosedaj.

Iz Beograda poročajo, da ima novi devizni odbor trajen značaj in da bo devizni odbor tudi konzultiral zainteresirane gospodarske organizacije.

Moramo kar takoj odkrito izjaviti, da to nikakor ne zadostuje. Potrebno je, da so gospodarski ljudje v samem odboru, da soodločajo kot polnopravni člani o vseh deviznih vprašanjih. Če se bodo gospodarske organizacije le konzultirale, potem nima to praktično nobenega pomena, ker se bodo konzultirale prepozno in ker ni

prav nobenega jamstva, da se bodo njih izjave tudi upoštevale.

Novi odbor je sestavljen po oni znani šabloni, po kateri se sestavljajo prav vsi sveti, odbori in uprave državnih ustanov, pa čeprav je bilo že nešteto dokazano, da ta način sestave ni dober.

Iz srca bi želeli, da bi mogli novi devizni odbor pozdraviti, toda izkušnje nas žal le preveč uče, da je treba biti s takšnimi pozdravi previden.

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Občni zbori

17. redni občni zbor d. d. Črna Kaolin v Ljubljani bo 3. julija ob 11. v poslovnih prostorih družbe v Ljubljani, Tavčarjeva 13.

57. redni občni zbor Kmetске posojilnice na Vrhniki bo 26. junija ob pol 3 v združni pisarni na Vrhniki.

16. redni občni zbor ind. d. d. »Novobor« bo 3. julija v družbini pisarni v Ljubljani, Tavčarjeva 13.

Politične vesti

Min. predsednik Chamberlain je na vprašanje o razgovorih britanskega generalnega štaba z zastopniki turškega in poljskega gen. štaba odgovoril, da se ti razvijajo zadovoljivo, da pa ni v interesu stvari, če bi navedel kakšne podrobnosti.

Zun. minister lord Halifax je govoril v spodnji zbornici o britanski politiki ter na koncu svojega govora naglasil naslednja dejstva, na katerih stoji britanska politika. 1. Vel. Britanija je danes zedinjena in njen položaj odličan. 2. Narod Vel. Britanije natančno ve, kakšno politiko mora voditi. 3. Vel. Britanija je močna in postaja vsak dan močnejša.

Med Francijo in Turčijo je prišlo do popolnega sporazuma o sandžaku Aleksandreti (republika Hataj) ter so bile premagane zadnje težkoče. Za odstopljeno železnico ne bo plačala Turčija nikake odškodnine, francoska misija more nadaljevati svoje delo med prebivalstvom, korigirala se bo meja po željah Turčije in določi se odškodnina za francoske in tuje državljanke, ki bi zaradi odstopa Hataja Turčiji imeli škodo. Takoj po podpisu sporazuma bo turška vojska vkorakala v Hataj.

Egiptski zunanji minister bo po obisku Ankare odpoval se v Sofijo in Bukarešto.

V sredo popoldne so se zopet sestali Molotov in Potemkin s francoskim in angleškim moskovskim veleposlanikom ter g. Strangom. Sestanek je trajal poltretjo uro. Kakor se poroča iz Moskve, je bil na sestanku dosežen popoln sporazum in zato pričakujejo, da bo besedilo zvezne pogodbe med Francijo, Vel. Britanijo in Rusijo sestavljeno še ta teden in prihodnji teden tudi podpisano.

O pogajanjih v Moskvi pa se čujejo tudi zelo pesimistične vesti in nekateri listi pišejo, da še ni dosežen noben pravi napredek. Nekateri celo trde, da je Stalin osebno proti sklenitvi zveze z Anglijo in Francijo. Vendar pa je treba te vesti sprejeti z veliko rezervno.

Sovjetska vlada je demantirala vse vesti, kakor da bi zahtevala od Francije in Anglije jamstvo tudi za svoje meje na Daljnem vzhodu.

Dr. Göbbels je izjavil v svojem zadnjem govoru, da so še vedno stvari, ki pripadajo Nemčiji, a jih ta še nima. Tako zahteva Nemčija kolonije. Če pravijo Angleži, da se morejo vsa vprašanja mirno rešiti, potem naj kar vrnejo Nemčiji njene kolonije. Tudi Gdansk je nemški in London bi bolje storil, da bi se brigal za svoje zadeve, ne pa za Gdansk. Če bodo v Parizu, Londonu in Varšavi gluhi, bo to le njih škoda.

Italijanski drž. podtajnik za mornarico Cavagnia je prišel v Friedrichshafen, kjer se je sestel z najvišjim poveljnikom nemške vojne mornarice. Pri teh razgovorih je bil, kakor se poroča uradno, dosežen popoln sporazum glede sodelovanja italijanske in nemške mornarice v primeru vojne.

Maršal Badoglio je prišel v Albanijo, kjer je inspicial italijanske čete. Italija bo imela v bodoče v Albaniji 80.000 mož stalne vojske.

Nemške oblasti na Češko-Moravskem so prepovedale šolske knjige, ki govorijo o češki zgodovini in o svetovni vojni. Predpisale se bodo nove šolske knjige, ki morajo biti spisane v duhu nar. socializma.

V Singapuru je bilo sklenjeno sodelovanje britanskih, francoskih, avstralskih in novozelandskih vojnih sil v primeru novega konflikta na Daljnem vzhodu.

Ameriški zunanji minister Hull je izjavil, da so brezuspešni manevri Japoncev, da bi ločili v vzhodnoazijskih vprašanjih Amerikance od Angležev.

Šef braziljskega generalnega štaba je prišel v Washington.

Japonci so zasedli pristanišče Svatov. Kitajci so dali le slab odpor. Japonski vrhovni poveljnik na Kitajskem je odredil, da morajo vse tuje ladje, vojne in trgovske, ki so v kitajskih pristaniščih, zaradi katerih je nastal spor v zvezi z mednarodnimi koncesijami, do četrtke popoldne zapustiti ta pristanišča. Angleški in ameriški poveljniki vojnih ladij pa se temu poveljju niso pokorili, temveč nasprotno pritegnili v pristanišča še nove vojne ladje.

Pri Svatovu so začeli Kitajci veliko protiofenzivo in so na nekaterih mestih že potisnili Japonce nazaj. — Tudi severno od Tiencina se bijejo vroči boji.

Japonska vlada je odgovorila na angleško demaršo odklonilno ter se sklicuje pri tem na odpor japonskih vojskih krogov, ki so prepričani, da tiencinski dogodki nimajo le lokalnega značaja, kakor pravi angleška vlada.

Dr. Ivo Pustišek:

O krošnjarstvu in nezakoniti trgovini

Referat na občnem zboru Zveze trg. združenj v Murški Soboti

Vprašanje krošnjarstva in nezakonite trgovine, ki jo imenujemo tudi šušmarstvo v trgovini, je ena glavnih bolečin trgovstva, zlasti še podeželskega trgovstva. Po svetovni vojni sta se krošnjarstvo in šušmarstvo v trgovini zelo razbohotila, neverjetno pa v času svetovne gospodarske krize. Dandanes je to vprašanje zavzelo tak obseg, da ponekod resnično ogroža pravo trgovino.

Po § 362. odst. 1. t. 2. obrtnega zakona je dolžnost združenj, da opozarjajo oblastva na neupravičeno poslovanje. Iz primerov mi je znano, da se zaradi nepoznanja tozadevnih predpisov večkrat napačno opozarja, drugič se pa zopet opozoritev opušča. Znano je tudi da so upravnim oblastvom ti predpisi malo znano, zlasti še varnostni oblasti — orožništvu. To je

Krošnjarstvo

I. Pojem. Beseda krošnjarstvo pride od krošnje, to je zabočka, ki se nosi preko ramen pred trebuhom. Danes ta izraz ni več na mestu, ker postajajo krošnjarji s krošnjo čedalje redkejši, širi se pa krošnjarstvo s pomočniki in prevoznimi sredstvi, zlasti še z avtomobili. Sedaj veljavni obrtni zakon je uvrstil krošnjarstvo pod širši pojem obrti brez stalnega bivališča (lokala), ter to v § 176. definira kot obrt, ki se izvaja z delom po ulicah in s hojo od kraja do kraja ter od hiše do hiše. § 177. ob. z. pa daje opredelitev za krošnjarstvo; po tem §-u je krošnjarstvo trgovina z blagom po ulicah in s hojo od kraja do kraja ter od hiše do hiše. Prav tako opredelitev daje § 149. ob. z., ko pravi, da se s prodajo blaga po ulicah in hodeč od kraja do kraja in od hiše do hiše smejo baviti samo osebe, ki imajo dovolitev po § 176. ob. z. Patent o krošnjarstvu iz l. 1852. je v čl. 1. krošnjarstvo prav tako opredelil, samo z dodatkom »brez stalnega prodajnega mesta.«

II. Predpisi o krošnjarstvu:

Krošnjarstvo urejajo danes ti-le predpisi:

1. Zakon o obrtih z dne 5. novembra 1931 v VII. poglavju I. dela pod rubriko obrti brez stalnega bivališča in še v drugih več §-ih, ki jih bom kasneje navedel.
2. Uredba ministra za trgovino in industrijo (dr. Kramer) z dne 8. marca 1932, s katero začasno ostanejo v veljavi predpisi o nabiranju naročil in o pohiševanju (krošnjarjenju), ki so veljali do uveljavitve zakona o obrtih.
3. Naredba ministra za trg. in industrijo (dr. Spaho) z dne 27. julija 1928 št. 14.401/III o krajih, v katerih je krošnjarjenje prepovedano ali omejeno; kakor tudi o krajinah, katerih prebivalci uživajo glede krošnjarjenja posebne ugodnosti.
4. Odločba ministra za trg. in industrijo (dr. Krajač) z dne 7.

Za novega vodjo sovjetskega oddelka za Daljni vzhod je bil imenovan Lozovski, ki je živel dolgo na Kitajskem, kjer ima tudi odlične zveze. Zato sodijo, da bo Rusija začela aktivnejšo politiko na Daljnem vzhodu.

Vančinvej, bivši podpredsednik nankinške vlade, ki pa je kasneje prešel na japonsko stran, je predlagal Japoncem, da store naslednje korake, da bi popolnoma zatrli odpor Cankajška. 1. Zasedejo naj Svatov (kar se je že zgodilo) in Pakoj. 2. Znova naj napadejo Kitajce v oblasti Jangceja, da izolirajo 4. kitajsko armado. 3. Zasedejo naj Silansi in Jenan, da onemogočijo preskrbo neodvisne Kitajske iz Rusije. Če to store, bi on sestavil novo kitajsko vlado ter takoj pristopil k protikomunističnemu paktu.

tudi razumljivo zaradi tega, ker je predpisov o krošnjarstvu silno mnogo ter so raztreseni v najrazličnejših zbirkah predpisov. Z namenom, da seznanim vsa združenja, zlasti pa njih odbornike z vsebino predpisov o krošnjarstvu in nezakoniti trgovini, sem pripravil ta referat.

Med krošnjarstvom in nezakonito trgovino je velik razloček. Krošnjarstvo na podlagi krošnjarske knjižice z upoštevanjem vseh obrtno-pravnih predpisov je vrsta zakonite trgovine. Samo žal, da takega krošnjarstva skoro ni več. Prestopki takega pravega krošnjarstva so pa že nezakonita trgovina. Kljub veliki razliki pojmov je prehod od drugega v drugo zelo nagel in običajen. Oglejmo si najprej krošnjarstvo.

novembra 1925 št. 12.018/III o pohiševanju (krošnjarjenju), v kolikor se nanaša na predmete, s katerimi se sme na poedinih pravnih področjih izvrševati pohiševanje (krošnjarjenje).

5. Navodilo ministra za trg. in industrijo z dne 29. julija 1935 II. št. 12.554/u glede pomočnikov in prevoznih sredstev krošnjarjev.

6. Navodilo ministra za trg. in industrijo z dne 2. okt. 1937 II. št. 37132/u, da se ne izdajajo nova dovoljenja za krošnjarjenje z manufakturnim blagom;

7. Pravilnik o postopanju pri ustanavljanju združb trgovcev in obrtnikov z dne 7. junija 1932 pod II Br. 12632/u ima v čl. 6. določbo glede članstva krošnjarjev v združenjih.

8. Razpis ministra za trgovino in industrijo z dne 10. januarja 1938 II. št. 41434/u L. 1937 glede kategorizacije krošnjarjev, ki se jim naj podaljšuje dovolilo z manufakturnim blagom.

9. Naredba o odpiranju in zapiranju trgovin v dravski banovini VIII No 117/18 z dne 29. aprila 1937 spremenjena s tam. naredbo VIII No 116/52 z dne 26. julija 1938 v čl. 9. in 23.

9a. Uredba o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah z dne 1. decembra 1938 v § 27. in 28.

10. Zakon o neposrednih davkih urejuje obdajo krošnjarjev v členu 42., druga skupina, točka 3., čl. 59/2 odst. 4. in v čl. 148. odst. 8, dalje pravilniki k tem členom ter razpis ministrstva za finance z dne 26. decembra 1928 št. 167.001.

11. Zakon o taksah tar. post. 92 točka 11 glede takse, za opravljanje krošnjarskega obrta in za podaljšanje krošnjarskega dovoljenja.

12. Običaj. Običaj je glede krošnjarstva važen pravni vir, ker se v praksi mnogokrat postopa po dosedanjih običajih, pa tudi zadnevni predpisi sami se sklicujejo v mnogih primerih na običaje.

S tem bi zaključili pregled vseh virov ureditve krošnjarskega vprašanja. Omeniti moremo še, da je banska uprava izdala podrejenim oblastvom mnogo okrožnic, v katerih je opozarjala na razne predpise o krošnjarstvu, nekatere nejasnosti tudi tolmačila; žal dobra volja kr. banske uprave zaradi pomanjkanja smisla nižjih upravnih oblastev za obrtne zadeve ni rodila mnogo uspeha; zlasti manjka ustanove obrtnega redarstva. Tudi komanda žandarmerijskega polka je z večimi naredbami (ukazi) opozorila žandarmerijske postaje na izvrševanje predpisov o krošnjarstvu. Zal skoro brez uspeha. Mnogo je temu kriva množica nejasnih in izjemnih predpisov o krošnjarstvu. Samo v vseh tozadevnih predpisih odlično poučen

obrotni redar bi z dobro voljo lahko nekaj dosegel za omejitev tega zla.

Kaj predpisuje obrtni zakon

Spoznajmo sedaj vsebino predpisov o krošnjarstvu.

1. Obrtni zakon urejuje krošnjarstvo v VII. poglavju I. dela pod rubriko obrti brez stalnega bivališča (lokala) v §§ 176.—186. Od 11 paragrafov se tiče krošnjarstva 9 paragrafov. Razen tega se v ob. z. urejuje krošnjarstvo še v nekaterih drugih paragrafi, ki jih bom kasneje navedel.

§ 176. 1 odst. se glasi:

»Obrti brez stalnega poslovališča (lokala) se smejo izvrševati z delom po ulicah in s hojo od kraja do kraja ter od hiše do hiše. S tem načinom poslovanja se ne smejo istočasno baviti osebe, ki imajo pooblastitev ali dovolitev za izvrševanje obrta po § 3., odst. 1., točkah 1. in 2. zakona.

V tem odstavku je določen pojem obrti brez stalnega bivališča in dana važna omejitev glede pridobitve te obrti. Trgovec s stalnim lokalom n. pr. ne more biti istočasno krošnjar. Obratno seveda tudi velja. § 149. ob. z. pa izključuje vse druge osebe, razen teh, ki imajo dovolitev po § 176., od prodajanja blaga po ulicah s hojo od kraja do kraja in od hiše do hiše. Ta paragraf poudarja to zlasti glede trgovinskih agentov.

Na tem mestu bi omenili, da imetniki obrta brez stalnega bivališča — med njimi torej krošnjarji — ne morejo biti člani trgovskih ali obrtniških združenj. To določa pod točko 7. navedeni vir »Pravilnik o postopanju pri ustanavljanju združb trgovcev in obrtnikov« v čl. 6.

2. odst. § 176.:

»Ti obrti se smejo izvrševati samo na osnovi posebne dovolitve običnega upravnega oblastva prve stopnje, v čigar območju je prosilčevo stalno bivališče. Dovolitev za te obrte se sme dajati samo državljanom kraljevine Jugoslavije, ki so vredni zaupanja in zanesljivi. Od tega sme napraviti izjemo samo minister za trgovino in industrijo.«

Pojem »vredni zaupanja in zanesljivi« je precej širok in ga je treba tolmačiti restriktivno, zlasti še, ker imamo v § 179. točki 4. in 5. navedene osebe, katerim se dovolitev ne sme izdati zaradi moralne kakovosti. To so osebe, ki so po kazenskem sodišču kaznovane zaradi določenih dejanj, in osebe, ki so vdane potepanju, bežanju, vlačuganju ali pijančevanju. Tudi § 400. odst. 1. točka 3. obrt. z. nekako tolmači pojem »zanesljivosti«, ko pravi, da se sme imetnikom takega obrta odvzeti pravica izvrševati obrt do enega leta ali za vselej, če postanejo nezanesljivi zbog kaznivih dejanj zoper obrtni zakon, uredbe, pravilnike in naredbe, izdane na osnovi tega zakona in so bili v poslednjih petih letih trikrat ali še večkrat kaznovani in se niti po opominu ne drže pogojev dovolitve.

Odst. 3. § 176.:

»Za obrte po tem poglavju se ne smatra:

1. ponujanje na prodaj lastnih kmetijskih in gozdnih proizvodov (mleka, jaje, zelenjave, sadja, presnih cvetic, meda, surovega masla, smetane, domačega sira, perutnine, perja, lesa, oglja) s hojo od kraja do kraja (od pristanišča do pristanišča) naravnost po proizvodnikih ali njih pooblaščenih;
2. prodajanje peciva, sodavice, rudninske vode, leda in podobnih predmetov dnevne porabe po upravičenem imetniku obrta ali njegovih nameščenih stalnih od-

jemalcem z raznašanjem od hiše do hiše.«

Ta določba je zaradi jasnosti pojmov nujno potrebna.

Zadnji odstavek se tiče le obmorskih krajev: odst. 4. § 176.:

»Osebe, ki trgujejo s predmeti iz točke 1. odstavka 3. z ladjo od pristanišča do pristanišča in niso sami njih proizvozniki, morajo imeti za tako delo dovolitev po tem poglavju zakona.«

§ 177. ob. z. je zlasti važen za krošnjarstvo in se glasi:

»Trgovina z blagom po ulicah in s hojo od kraja do kraja in od hiše do hiše se dovoljuje proizvoznikom izdelkov domače hišne delavnosti, invalidom in drugim osebam, nesposobnim za drugo delo, kakor tudi prebivalcem določenih siromašnih krajev. Dovolitev za tako poslovanje se daje samo za določeno blago, zlasti pa za vse izdelke domače hišne delavnosti. Imetnik dovolitve sme imeti ob opravljanju tega poslovanja samo toliko količino blaga, kolikor ga more nositi. Od tega se smejo določiti s pravilnikom ministra za trgovino in industrijo izjeme za posebno obsežno blago.

Minister za trgovino in industrijo določi po zaslišanju zbornic, na katere kraje je uporabljati odredbo iz odstavka 1. in s kakšnim blagom smejo trgovati prebivalci iz teh krajev.«

Kdo sme krošnjariti

Najprej opredeli krošnjarstvo, nato ga pa dovoljuje in sicer:

1. proizvoznikom izdelkov domače hišne delavnosti;
2. invalidom in drugim osebam nesposobnim za drugo delo;
3. prebivalcem določenih siromašnih krajev.

Ta razdelitev je važna z ozirom na predmete, s katerimi se krošnjari. Mislimo, da se je pri izdajanju krošnjarskih dovoljenj mnogo grešilo glede dovolitve blaga, s katerimi sme krošnjar trgovati.

Iz namena zakonodajalca in iz besedila zakona jasno izhaja, da se dovoljuje proizvoznikom izdelkov domače hišne delavnosti krošnjarstvo le s temi izdelki. Iz vseh določb o krošnjarstvu je razvidno, da je krošnjarstvo nekaka zasilna odpomoč, katere ne more biti deležen vsakdo in ki se ne sme v preveliki meri izrabljati. Ni nikaškega pravnega razloga, da bi se proizvoznikom izdelkov domače hišne delavnosti dovoljevala prodaja še kakega drugega blaga.

Druga skupina, to so invalidi in druge osebe, nesposobne za drugo delo (to se more razumeti le kot fizično nesposobne in teh bo poleg invalidov zelo malo), je v praksi danes maloštevilna. Ta skupina sme po današnjih predpisih prodajati vsakršno blago, ki ni izrazito prepovedano; upoštevati pa je treba izraženo željo zakonodajalca, da prodajajo vsi prvenstveno izdelke domače hišne delavnosti.

Tretja skupina, to so prebivalci določenih siromašnih krajev, je najštevilnejša. Minister za trgovino in industrijo sicer še ni izdal v tem §-u predvidenih novih določb o tem, kateri so ti siromašni kraji in s kakšnim blagom smejo trgovati prebivalci teh krajev; marveč je podaljšal veljavnost naredbe iz l. 1928. in odločbo iz leta 1925. Prebivalci teh krajev so naštetih v čl. 3. in 4. naredbe iz leta 1928., prav tam pa so naštetih tudi predmeti, katere smejo prodajati. Ti predmeti so zvečina izdelki domače hišne delavnosti ali pa južno sadje in razne dišave. Iz besedila odst. 2. § 177. ob. z. moramo nujno sklepati, da je prebivalcem teh pokrajin dovoljeno krošnjariti res samo s tem blagom.

Likeri
Pokorny

vodeča
znamka

Ne moremo si zato drugače razložiti dejstva, da prodajajo postavni, krepki, za vsako delo sposobni fantje in moške manufakturno blago, emajlirano posodo in druge tvorniške proizvode, drugače kot, da so upravne oblasti pri izdajanju krošnjarskih dovoljenj kršile predpise obrtnega zakona, bodisi iz nevednosti, bodisi radi napačnega tolmačenja. Po sedanjem stanju predpisov bi smela krošnjariji z vsem blagom, ki ni izrečno prepovedano le druga skupina, to so invalidi in za drugo delo fizično nesposobne osebe.

V tem §-u bi še poudarili določbo, da sme imetnik krošnjarskega dovoljila imeti ob opravljanju tega poslovanja samo toliko količino blaga, kolikor ga more nositi. Ta določba se v praksi upošteva. Podoželje ima stalno priliko, da vidi, kako se pripelje po več krošnjarjev z avtomobilom z veliko zalogo blaga, nakar se začne prodaja po bližnjih vaseh. Drugi krošnjariji imajo zopet pomočnike.

Ta paragraf predvideva pravilnik, s katerim sme minister trgovine in industrije določiti izjeme glede prenašanja posebno obsežnega blaga. Pravilnika seveda še ni, pač pa je minister trgovine in industrije (Vrbanič) v l. 1935. izdal pod točko 5. virov navedeno navodilo glede prenosa blaga s pomočniki, vozili, ali živalsko silo. V 1. delu tega navodila naroča, da morajo pristojna oblastva v krošnjarskem dovoljenju označiti, da imetnik obrta ne sme uporabljati ne pomočnikov, ne voz in ne živali za prenos robe, katero prodaja bodisi od kraja do kraja ali od hiše do hiše. — V drugem delu pa dovoljuje uporabo teh prenosnih odnosno prevoznih sredstev za posebno veliko blago, ki pa ne sme biti večje vrednosti. Kakšno je to blago, se bo odredilo s posebnim pravilnikom, ki ga še do danes ni; do izdaje tega pravilnika pa veljajo običaji. V krošnjarskem dovoljenju se mora označiti, da sme uporabljati ali pomočnika, ali vozila ali živali.

Komu se ne sme izdati krošnjarsko dovoljitev

§ 179. obrt. zak. pravi o tem.

- >Dovoljitev se ne izdaja osebam:
1. ki niso dovršile 25 let starosti;
 2. ki imajo kakšno nalezljivo bolezen;
 3. ki so pod zaščitnim nadzorstvom (§ 56. k. z.);
 4. ki so obsojene zaradi zločinstva ali prestopka iz koristoljubja ali zoper javno moralo ali po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi ali v povratku zaradi zločinstva ali prestopka zoper življenje in telo, dokler v vseh teh primerih ne dosežejo povračila pravic ali rehabilitacije;
 5. ki so vdane potepanju, bera-

čenju, vlačugarjenju ali pijančenju in ki so v pijanosti nagnjene na izgrede.

Dovoljitev se sme odreči tudi osebam, ki so bile kaznovane, ker se niso ravnale po predpisih za izvrševanje obrta po tem poglavju ali zaradi tihotapstva.

K tem določbam ni ničesar pripomniti, le nadzorstvo nad vsemi temi lastnostmi se težko vrši radi nestalnega bivališča krošnjarjev.

§ 180.:

>V obmejnih in drugih krajinah kakor tudi v poedinah mestih in krajih sme minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za notranje posle in z ministrom za finance tako poslovanje s pravilnikom omejit ali popolnoma prepovedati.

Kadar se pojavi nalezljiva bolezen, sme pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje po potrebi in v korist javne varnosti odrediti začasno prepoved opravljanja takega poslovanja v poedinah krajih in krajinah. Ta prepoved se mora naknadno vročiti banu v odobritev.

Pravilnika za omejitve ali popolno prepoved krošnjarskega v obmejnih in drugih krajinah še ni, pač pa veljajo na podlagi uredbe iz l. 1932. stare določbe iz naredb ministra za trgovino in industrijo iz l. 1928., s katerimi se bomo kasneje spoznali.

§ 181. obrt. zak. pravi:

>Prodaja predmetov, ki služijo za ljudsko hrano (jedila in brezalkoholne pijače), je zavezana posebnemu nadzorstvu občin in sanitetnih oblastev, ki smejo prodajo takih predmetov iz javnih in zdravstvenih razlogov utegniti ali povsem prepovedati. Pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje sme predpisati za svoje področje posebne odredbe za opravljanje take prodaje.

Za prodajanje in razpečevanje časopisov (kolportažo) veljajo predpisi o tisku.

Nadzorstvo nad prodajanjem jedil in pijač je v praksi težko izvedljivo in nezadostno.

S katerimi predmeti se nikakor ne sme krošnjariti

§ 182. se glasi:

Izključeno je trgovanje brez stalnega poslovališča (§ 176.):

1. z blagom, ki je predmet državnih monopolov;
2. z državnimi in ostalimi vrednostnimi papirji in loterijskimi srečkami;
3. z blagom, nabavljenim v inozemstvu;
4. s starimi stvarmi, cunjami, odpadki vsake vrste;
5. z zdravili katere koli vrste in s sanitetnim materialom;
6. s strupi in tvarinami, ki imajo strup v sebi;
7. z alkoholnimi pijačami;

8. z rudninskimi in lahko upaljivimi drugimi olji in alkoholom za gorjenje;

9. z zlatnino in srebrnino in blagom iz platine, žepnimi urami, starim zlatom in srebrom, dragotinami, optičnimi instrumenti itd.;

10. z igralnimi kartami;

11. z orožjem in strelivom katere koli vrste;

12. s prepovedanimi knjigami, brošurami in knjigami, ki izhajajo v nadaljevanjih.

Kdor želi prodajati knjige in umetniška dela na ta način, mora vročiti njih spispek v odobritev občnemu upravnemu oblastvu, pristojnemu po stalnem prebivališču.

Prekrški zoper odredbe tega paragrafa se kaznujejo po § 397.

Omenil bi, da je bilo po krošnjarskem patentu iz l. 1852., ki je do novega obrtnega zakona iz leta 1937. pri nas (Slovenija in Dalmacija) urejal krošnjarstvo, bilo izključenih precej več predmetov od krošnjarskega, tako zlasti vse materialno in špecerijsko blago, vse pijače, vse slaščice, čokolade (razen za Kočevarje), mineralne soli in vsakršne knjige.

Med predmeti v § 182. obrt. z. bi moralo seveda biti tudi manufakturno blago in vsi tvorniški proizvodi večje vrednosti.

Dovoljitev za izvrševanje krošnjarskega

§ 183. se glasi:

>Dovoljitev za izvrševanje obrta po tem poglavju se izdaja v obliki knjižice, kateri se predpiše obrazec s pravilnikom. Dovoljilo mora navajati osebne podatke imetnika obrta in točno označiti blago, s katerim sme tržiti, kakor tudi delo, ki ga sme opravljati. Nadalje mora obsežati v izpisku predpise tega zakona in pravilnikov, izdanih na osnovi zakona, kolikor so potrebni imetniku, da se ravna po njih, kakor tudi označiti kraje, v katerih je tako delo prepovedano.

Imetnik dovoljila je dolžan nositi dovoljitev vedno s seboj in jo pokazati na zahtevo oblastvenim organom. Ne sme je dajati drugim v uporabo.

Pravilnik o obrazcih po zakonu o obrtih je bil izdan in sicer dne 7. marca 1932. Obrazec št. 10 predpisuje vsebino in obliko tega dovoljenja.

§ 184. — >Dovoljitev za izvrševanje teh obrtov se izdajajo za čas enega leta in se smejo podaljševati po preteku tega roka od leta do leta.

Dovoljitev sme podaljšati samo ono občno upravno oblastvo, ki jo je izdalo, in to po ponovni oceni vseh zakonskih pogojev.

O izdanih dovoljilih pristojnega občnega upravnega oblastva se vodi poseben register.

Za ta register velja obrazec št. 15 gori omenjenega pravilnika. § 185:

>Dovoljilo za izvrševanje obrtov po tem poglavju se sme vsak čas odvzeti, če nastopi okolnost, radi katere se po odredbah tega zakona ne bi moglo izdati. Dovoljilo

se odvzame tudi v primerih § 400, odstavka (*), točke 3. zakona.

Te okolnosti so navedene v § 179. 1, 2, 3, 4 in 5.

S tem smo pregledali določbe VII. poglavja. Važen za krošnjarstvo je še § 153 ob. z. glede časa izvrševanja obrti.

Kdaj se sme krošnjariti

§ 153 pravi:

>Obrti brez stalnega poslovališča (lokala), navedeni v § 176. do 186., se smejo izvrševati po ulicah in hišah samo v času, ko smejo ostali obrti po zakonu delati. Z uredbo (§ 152) se sme izjemo določiti, da se sme obratovati z določenim blagom čez čas, določen za zapiranje lokalov. Te izjemne odredbe se smejo predpisati za delavnike kakor tudi za one dni, za katere je po tem zakonu odrejen nedeljski počitek.

Uredba o odpiranju in zapiranju trg. in obrtnih obratovalnic je bila izdana 16. aprila 1929; na podlagi čl. 47 te uredbe pa urejre v dravski banovini odpiralni čas naredba dne 26. julija 1938, katere določbe glede krošnjarskega bomo pozneje spoznali.

Za kaznovanje prekrškov odredb obrtnega zakona po krošnjarskih pridejo najbolj v poštev § 397, 398 in 400/1/3 ob. z.

Kazni

Po § 397, ki predvideva kazen od 50—1500 din, se kaznuje krošnjar, ki prodaja po § 182 ob. z. prepovedane predmete. Po navodilu ministra trgovine in industrije iz l. 1935. se po tem §-u kaznuje tudi krošnjar, ki ima pri sebi večjo količino blaga kot ga more nositi.

Po § 398/1 točka se kaznuje z denarno kaznijo od 50—6000 din, kdor izvršuje krošnjarstvo brez dovoljite ali prestopi obseg poslovanja, določen z zakonom. Ta § pride največkrat v poštev.

§ 395 ob. z., ki predvideva v točki 3 zapleno blaga, radi gornjih določb ne pride v poštev. Blago se lahko le zarubi krošnjar-

Popoln uspeh je bila Prekmurska številka

>Trgovskega lista, kar so izjavljali po vrsti vsi v Murski Soboti in povsod, kamor je prišla ta številka. Vsi glavni problemi Prekmurja so obseženi v tej številki. Prekmurje pa je tako približano z njo zlasti naši gospodarski javnosti, da bo zanimanje za Prekmurje ostalo trajno. Upamo, da bo to zanimanje rodilo tudi pozitivne uspehe na gospodarskem polju. To upamo tembolj, ker so Prekmurci, zlasti pa prekmurški trgovci z g. Franom Čehom na čelu dokazali, da so možje na svojem mestu in delavci jeklene volje.

>Trgovski list se ni ustrašil stroškov, da je izdal res dobro Prekmursko številko in zato se nadejamo, da bodo vsi njegovi naročniki in prijatelji znali ceniti to njegovo žrtev.

SLOVENIA TRANSPORT LJUBLJANA

Telefoni: 27-18, 37-18,
37-19 carinska pisarna
24-19 po uradnih urah

Ocarinjenje

uvoznega in tovarnega blaga, po svojem car. posr. I. Kladniku, višjem car. insp. v p. — revizija deklaracij — car. reklamacije — rekurzi — carinsko-tarifne informacije itd.

jem v primeru, če ne bi mogel v gotovini plačati denarne kazni. To pa je danes redko, ker krošnjarjem posel krasno uspeva, a denarne kazni se sučejo okrog 200 din.

Kasneje bomo omenili še kazenske določbe banovinske naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin.

Spoznali smo že § 400/1/3 ob. z., po katerem se sme pod določenimi pogoji krošnjarju odvzeti dovoljenje za eno leto, ali za vselej. V poštev pridejo še določbe § 405. ob. z. glede zaporne kazni ob hujši odgovornosti ali ponovitvi, glede spremembe denarne kazni v zaporno v primeru neplačovitosti ter glede pristojnosti upravnih oblastev za izvršitev denarnih kazni; § 406. ob. z. določa, da se vse denarne kazni stekajo v sklad z

podpiranje strokovnih šol tiste banovine, v kateri je prekršek storjen; § 407. ob. z. pa ima določbe o zastaranju pravice preganjati prekrške po obrtnem zakonu in o zastaranju pravice izvršiti kazen. Prva zastara čez 6 mesecev, druga pravica pa čez 1 leto.

Za postopanje proti krošnjarjem veljajo splošne določbe IV. dela 2. in 3. poglavje ob. z.

Med prehodnimi določbami obrtnega zakona se nanaša na krošnjarstvo § 424. ob. z., ki pravi, da prestane veljati cesarski patent o krošnjarskem z dne 4. sept. 1852 z dnem, ko zadobi ta zakon moč. (Konec prihodnjic.)

Plačilni sporazum z Bolgarsko se spremeni

Te dni se začne v Sofiji pogajanja za spremembo sedanjega plačilnega sporazuma za trgovinsko zamenjavo med Jugoslavijo in Bolgarsko. Sedanji plačilni sporazum je bil, kakor se trdi, glavna ovira, da se ni mogla razviti trgovina med Bolgarsko in Jugoslavijo. Namesto 30 milijonov din je znašal trgovinski promet med obema državama le 2—3 milijone na leto. Poroča se, da se bo predlagala uvedba zasebnega kliringa.

Trgovske lokale

lepe, oddam na Tyrševi cesti 47b. Posebno se priporoča lokale kot podružnica že obstoječim tvrdkam. Poizve se istotam pri hišniku.

Leopold Kerne:

Kdaj je reklama uspešna

(Vse pravice pridržane.)

Izložbeno okno,

okus, harmonija barv, razsvetljava, notranjost trgovskega lokala.

Najvažnejše reklamno sredstvo, ki je na razpolago vsakemu trgovcu, je izložbeno okno, ki mora biti smotreno in okusno urejeno, da lahko služi svojemu namenu. Dandanes je dosegla umetnost v pripravljanih izložbenih oken tako z estetskega kakor s praktičnega vidika tako visoko stopnjo, da poveravajo mestne specialne trgovine težje naloge strokovnjakom dekoraterjem in aranžerjem. V medsebojnem tekmovanju po originalnosti in odprskih učinkih, nad katerimi se gledalci samo zabavajo, se je nekatera izložba že toliko oddaljila od svojega prvotnega namena, da bo trgovec kmalu pozabil, čemu jo prav za prav ima. Izložba ni stvar zase in tudi ne občinstvu v zabavo, nego je v službi trgovine, ki jo občinstvu predstavlja.

Dve nalogi mora izpolnjevati izložba, naj si bo

velika ali majhna, v mestu ali na deželi. Opozarjati mora mimoidoče s svojo posebnostjo na trgovino in na zastavljeni blago. Pokaži svoje stvari, to je najuspešnejše sredstvo. Cesar ne vidi oko, srce ne požel. Človek pa ne opazi vsega, kar je okoli njega. Zato je treba poudarka, da zdramiš mimoidočega iz njegove brezbržnosti, da zaustaviš korak zamišljenemu in ga opozoriš na svojo trgovino, da jo vsaj pogleda in si jo zapomni. Se večji del umetnosti pa je treba, da svoje stvari tako pokažeš, da pridejo do veljave in da si jih gledalec požel.

Samo opozarjanje pa še ne zadošča. Izložba mora ugajati, da tvori s svojo prikupnostjo kontakt med trgovino in občinstvom, katero takorekoč nagovarja in vabi kot prijeten znanec k nakupu.

Po svoji zunanosti, obsegu in razstavljenem blagu naj se izložba čim bolj ujema s trgovino, kajti občinstvo je že toliko razvajeno, da presoja zmožnost trgovine po izložbenem oknu.

Predno se lotimo dela v izložbi, ogledajmo si vso okolico daleč na okoli in premisljimo, kako bi jo v celoti, ne v posameznostih, opremili, da se bo po splošnem vtisu, po obliki, barvi, razsvetljavi ločila od vseh drugih in skušajmo dobiti čim večje kontraste z okolico. To pa nikakor ne, da bi jo hoteli prekričati, nasprotno, skušali

bomo napraviti s svojo izložbo miren, soliden vtis, prepričevalen in ubran. Ako imajo sosedje pisane plakate, slike, zrcala, jih mi ne bomo obešali. Razstavili bomo tudi kolikor mogoče drugačno blago, kot ga ima konkurenca.

Velike izložbe v širokih ulicah in trgih, ki morajo učinkovati na daljavo, bomo drugače urejali, kot one v ozkih ulicah, kjer se ni treba ozirati na arhitekturo poslopja. Z ozirom na velikost okna in vrsto blaga se bomo odločili, ali naj izložimo stvari kot slikovito tihotitje, ali v obliki scene ali kot depot. Da ne ostane izložba enolična, bomo stvorili razgibane skupine, če je treba tudi s pomočjo polic, obešalnikov in pomožnih predmetov, ki jih lahko sami izdelamo.

Glede stvari, ki jih nameravamo razstaviti, bomo izbirali času in potrebi primerne. Premislili bomo, kaj v tem času najbolj zanima odjemalce, predvsem pa ženski spol, ki je po večini glavni kupec. Tudi otrok ne smemo pozabiti. Nič zato, če bodo nosove tiščali v šipo, če jim bo v izložbi všeč punčka, metulj ali pisana žoga. Zaupanje otrok lahko zbudimo, kar je prav koristno, vsaj večkrat oni kupujejo mesto staršev in tudi nanje vplivajo. Navadno pa se tudi odrasli, posebno dobrodušni ljudje, radujejo nad tem, kar je otrokom všeč.

Doma in po svetu

Kralj Boris je obiskal razstavo jugoslovanske knjige v Sofiji ter se zelo zanimal za razstavljene knjige. Pri vstopu ga je pozdravil jugoslovanski poslanik Jurišić ter odbor bolgarsko-jugoslovanske lige.

Nemški vojaški ataše v. Faber je izročil na slovesen način vojnemu muzeju v Beogradu oba stara topa, ki ju je podaril kancelar Hitler ob zadnjem obisku kneznamestnika Pavla v Berlinu.

Dr. Maček je poslal dr. Milanu Gavriloviću ob smrti Jovana Jovanovića naslednjo brzojavko: Globoko potrt zaradi nenadne vesti o smrti neomajnega borca za kmetijske pravice in resnično demokracije, vas prosim, da sporočite moje globoko sočutje pokojnikov rodbini in vsemu srbskemu narodu. — Tudi vsi drugi voditelji srbskih strank so z najlepšimi izjavami počastili spomin velikega zemljoradniškega voditelja.

Stojan Spadier, ki je član skupine Ace Stanojevića, je izjavil, da njegova skupina nikakor nece ovirati sporazuma, ki bi ga sklenil dr. Maček z vlado Cvetkovića, ker smatra rešitev hrvatskega vprašanja za državno nužnost. Vendar pa ostaja njegova skupina še nadalje v opoziciji, dokler se ne uvede v državi demokratski režim, to je, dokler ne dobi njegova skupina jamstva, da se bodo ljudstvu vrnile njegove državljanske svoboščine. Glavni odbor stranke je na svojem sedanjem zasedanju tudi sklenil, da ne more sprejeti nobene vladne kombinacije, če ne dobi teh jamstev. Glede sporazuma, ki je bil dogovorjen med dr. Mačkom in predsednikom vlade Dragišo Cvetkovičem pa odbor sploh še ni zavzel svojega stališča, ker je bil mnenja, da ta sporazum še ni definitiven.

Dr. Milan Stojadinović skuša ustanoviti svoj poslanski klub. Obrnil se je tudi na skupino starih radikalov Ace Stanojevića, da bi se mu pridružila, čeprav je še pred kratkim to skupino silno preganjal. Njegova ponudba pa je bila odbita. Nato se je obrnil na demokratsko stranko, kjer pa tudi ni imel uspeha.

Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Rajaković je odpotoval v Zenevo, kjer se udeležil zasedanja Mednarodnega urada za delo.

Konferenca trgovinskih zbornic zaradi novega obrtnega zakona, ki bi se morala začeti 26. t. m. v Splitu, bo šele v jeseni, in sicer najbrže v Ljubljani.

Po vesteh zagrebških »Novosti« se že dalj časa vodi akcija za poruševanje lekarn, ker da bi se na ta način zdravila pocenila. Poleg tega pa bi se odprle tudi mnoge nove lekarne ter bi s tem mnogi ljudi dobili zaposlitev. Kakor na prvi pogled morda izgleda novi predlog simpatičen, tako je gotovo, da je popolnoma nepotreben, ker bo prinesel težko razočaranje. Da bi državne lekarne bolje obratovale ko zasebne, vendar ni pričakovati.

Za 550letnico Kosovske bitke izda pošto ministarstvo posebne znamke s sliko kneza Lazarja in Miloša Obilića.

Gospodarska visoka šola v Zagrebu se je obrnila na zagrebško občino s prošnjo za podelitev zemljišča, na katerem bi postavila svojo palačo, ki bi veljala okoli 10 milijonov din.

Kmetijski delavci iz okolice Osijeka letos ne bodo odšli na sezonsko delo v Francijo, ker so potni in drugi stroški previsoki.

Nemški konzul v Liverpoolu je bil na zahtevo britanske vlade, ker

je bil zamešan v neko špionažno afero, odpoklican s svojega službenega mesta.

Angleška spodnja zbornica je sprejela dodatek k zakonu o obvezni vojaški službi, s katerim se dovoljuje vsem, ki so bili vpoklicani pod zastavo, moratorij za dolgove, zlasti za stanovanjske najemnine in zavarovalne premije.

Nemška kolonialna razstava je bila otvorjena 21. junija v Dresdenu.

Podkarpatska Ukrajina dobi posebno avtonomijo, kakor poročajo madžarski listi. Podkarpatska Rusija bo vojvodina, njeno glavno mesto pa Užhorod. Kot prvi vojvoda bo imenovan sedanji ravnatelj madžarskega dopisnega urada dr. Kozma.

Pomočnik ameriškega vojnega ministra je izjavil, da je v USA pripravljenih 10.000 tvornic, da takoj začno izdelovati municijo.

menijo čistega dobička od tujkega prometa, temveč le kosmati dohodek, a še ta bi najbrže pri ostri cenitvi znatno padel. Zato je treba presojati vse te številke o dohodkih tujkega prometa z največjo previdnostjo. — Op. uredništva.)

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 28. junija ponudbe za dobavo gasilskih potrebnin, nadzemnih hidrantov; 5. julija aparata za analiziranje kovine in geoloških kompasov.

Hydrografski inštitut mornarice v Splitu sprejema do 30. junija ponudbe za dobavo stroja za perforiranje, stiskalnice za korekturne odtiske in vakuum-sesalke.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 3. julija ponudbe za dobavo bombažne vrvice in trakov, sabelj in opasačev za nože.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 30. junija ponudbe za dobavo cevi iz medi in bakra ter pločevine; 1. julija žice in šipk iz medi; 4. julija aluminija, aluminijastih cevi in pločevine; 10. julija pribora za vodovodne cevi; 15. julija strugarskih strojev z elektromotorjem.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 26. julija ponudbe za dobavo stroja za rezkanje, vrtnanje in za brušenje orodja; 31. julija bakrenih cevi, varnostnih ventilov ter manometrov.

Uprava vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 1. julija ponudbe za dobavo elektromotorjev; 3. julija jekla za matrice; 4. julija jekla in železne pločevine.

LICITACIJE:

Dne 27. junija bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo materiala in pribora za avione; 14. julija kavčukastih cevi in drugega kavčukastega materiala.

Dne 3. julija bo pri primorskem

žandarmerijskem polku v Splitu licitacija za prodajo raznih odpadkov od sukna, volne, železa, jekla, medi, usnja idr.

Radio Ljubljana

Sobota, 24. junija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 17.00: Otroška ura — 17.50: Pregled sporeda — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Pogovori s poslušalci — 19.00: Napovedi, poročila — 19.40: Nac. ura: Predavanje inspekcije drž. obrambe — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: Pisan kresni večer — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Nedelja 25. junija. 8.00: Ruski sekstet — 9.00: Napovedi, poročila — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 10.15: Verski govor (msgr. Viktor Steska) — 10.30: Koncert radijskega orkestra — 12.00: Igrajo B. Adamič, Vl. Golob, S. Hubad in R. Pešl — 13.00: Napovedi, poročila — 13.20: Pilihovi harmonikarji — 17.00: Kmet. ura: Podjedovanje spola pri živalih (ing. Padar Jože) — 17.30: Cimermanov kvartet in zbor Narodne čitalnice iz Šiške — 19.00: Napovedi, poročila — 19.40: Nac. ura — 20.00: Večer romantične glasbe: gđc. Sonja Ivančič in Demšar Zlatko, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 21.00: Radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče.

Ponedeljek 26. junija. 12.00: Iz čeških operet (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Moderno zdravljenje duševno bolnih (dr. Ivan Kanoni) — 18.20: Slovaške pesmi (plošče) — 18.40: Glavni momenti v zgodovini prekmurskih Slovencev (prof. Jože Mavčec) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Zanimivosti — 19.40: Nac. ura: Slovensko kresovanje ali Ivanje (Rudolf Dostal) — 20.00: Harmonika in citre — 20.30: Koncert operne glasbe. G. F. Lupša, ga. M. Kogejeva, člana ljub. opere in radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Jožek in Ježek.

Ugoden razvoj tuiskega prometa

Tuskoprometna zveza v Mariboru je imela v četrtek popoldne v veliki dvorani hotela »Orel« svoj redni letni občni zbor, ki ga je vodil zaslužni predsednik inž. Vladimir Šlajmer. Iz obširnega poročila, ki ga je podal neumorni tajnik ravnatelj Loos, posnemamo naslednje:

Na podlagi statistike se mora reči, da je tuijski promet v Sloveniji lani znatno napredoval tako glede števila turistov kakor tudi glede nočnin. To je zelo lep uspeh, ker je bila ravno Slovenija v preteklem letu najbolj prizadeta od posledic političnih dogodkov v Evropi. Po zanesljivih podatkih je obiskalo Slovenijo lani 197.793 tujcev, za 7121 ali za 3-2% več kot leta 1937. Ravnotako se je število nočnin dvignilo v enem letu za 68.430 na 1.067.162, t. j. za skoraj 7%. Tako lepega števila turistov in nočnin Slovenija doslej še ni dosegla.

Dvig tuiskega prometa v Sloveniji v preteklem letu je splošen, tako glede števila in nočnin domačih turistov kakor tudi inozemcev. Lani je posetilo naše kraje 137.383 domačih turistov s skupaj 769.637 nočninami, t. j. za 2901 turista in 42.391 nočnin več ko l. 1937. Število inozemcev se je v primeri z letom 1937. dvignilo od 56.190 na 60.410, torej za 4220, število nočnin pa za 26.039 na 297.525.

Ni pa več bila večina tujcev iz Avstrije. Število Avstrijcev je padlo od 17.594 l. 1937. na komaj 4200, torej za 13.394 ali celih 76%. Vodilno mesto v tuiskem prometu inozemcev je lani prevzela Nemčija in se je število nemških tu-

ristov dvignilo od 13.762 na 31 tisoč 211, torej za 17.449 ali 127%. Več kot polovica vseh tujih gostov Slovenije je bila iz Nemčije.

Kar se tiče ostalega inozemstva, je lani prav posebno napredovalo število obiskovalcev iz Madžarske, katerih je bilo 4441. Tudi je napredovalo število turistov iz Italije in Holandije. Iz razumljivih razlogov pa je lani nazadoval obisk gostov iz Češko-Slovaške, žal pa tudi iz Anglije in U.S.A., v manjši meri tudi iz Francije, Poljske in skandinavskih držav. Vsa prizadevanja naših turističnih ustanov, da bi se s primerno propagando povečal priliv inozemcev iz neklirinskih držav, so se spričo negotovega političnega položaja izjalovila. Težko bo doseči zboljšanje v tem pogledu, dokler se mednarodni položaj ne popravi.

Gornje številke se nanašajo samo na kraje, ki so uradno priznani kot turistični. Razveseljivo pa je dejstvo, da se je lani znatno povečalo število tujcev v neturističnih krajih. V teh krajih je bilo 16.280 turistov z 68.860 nočninami, glede števila oseb za 35% in glede nočnin za 23% več kot leto dni prej.

Tudi lani je od vsega tuiskega prometa v državi odpadlo na Slovenijo nekaj več kot ena petina turistov. Ker so tuji pustili lani v krajih, ki so jih posetili, približno milijardo dinarjev, odpade torej na Slovenijo dobrih 200 milijonov. Jugoslovani so potrošili nekako 125, inozemci pa 75 milijonov dinarjev. Iz teh številk se jasno vidi, kolike važnosti je baš za nas razvoj tuiskega prometa. A. B.

(Seveda pa je treba k tem številkam pripomniti, da te ne po-

Šivalni stroji
s tovarniško garancijo
Trgovci popust!
SPLOŠNA TRGOVSKA
d. z o. z.
LJUBLJANA
Tyrševa cesta 33

KNJIGOVENICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE
reg. zadr. z o. zav.
LJUBLJANA KOPITARJEVA 6
Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štracce, jourmale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Za naročila vseh trgovskih, uradnih in drugih tiskovin se priporoča
TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, Gregorčičeva 23 Tel. 25-52
LASTNA KNJIGOVENICA

Najugodnejši nakup
Vseh vrst VOLNE, za ročna dela in strojno pletenje, BOMBAŽA, SVILE, NOGAVIC, ROKAVIC, PLETENIN, raznega PERILA itd.
Vam nudi v stalno veliki zalogi
tvrdka
KARL PRELOG, Ljubljana
ENGROS: Gosposka ul. 3

Zahtevajte povsod poznane specialitete
B. MOSER, veletrgovina z vinom
BEOGRAD - ZEMUN III., Moserova ulica št. 1
Zastopnik za Ljubljano in bivšo Kranjsko
M. CESAR, LJUBLJANA VII., Gasilska cesta 3
Telefon 23-69

Ustanovljeno 1850
JULIJ KLEIN
LJUBLJANA
Wolfova ulica št. 4
Telefon 33-80

➔ **Inserirajte v „Trgovskem listu!“**
Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!
1-2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!
Zato vsaj doma pijte
RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC
Istega z rdečimi srci,
našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

KOSTNI KLEJ MARKE
ZAJANČUJE KVALITET.
ZAK. ZAŠT.
AKCIJSKA DRUŽBA ZA KEMIČNO INDUSTRIJO
LJUBLJANA